

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor: 2487 E. Lawrence av.
Office of publication: 2487 E. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XVI

Cena lista je \$5.00.

Entered as second-class matter January 22, 1912, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sredo, 8. avgusta (August 8), 1923.

Subscription \$5.00 Yearly

STEV.—NUMBER 185.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

LEGENDE V INTERESU DENARNE MOŠNJE SE ŠIRIJO.

S TAKIMI LEGENDAMI SRAVOTILO DELAVCE IN SE IZ NJIH NOROUJEJO.

Navadni ljudje, ki se ne brigajo, kaj se godi okoli njih, jih sprejemajo za čisto resnico.

New York, N. Y. — Zidarji v New Yorku zaslužijo po šestnajst dolarjev na dan. Tako legenda se širi po mestu in ponavljajo jo ljudje, ki niso zidarji, ampak v tiskovni in literarni industriji. Vendar pa je resnica, da zidarji delajo komaj po tri dni v tednu, kar znaka njih dnevna meza od pet do šest dolarjev na dan.

Poleg te legende kroži o zidarjih še druga pravljica. O njih priporočajo, da položijo komaj polovico toliko opeke, kot so jo navadno položili v onih dobrih časih, ki s zdaj za nami. Faktično pa položijo v New Yorku vsak zidar na dan od 1.200 do 1.400 opek. Seveda v tistih dobrih časih, o katerih govorijo razni govedarji, so zidarji položili 1.500 opek na dan. Ali kako? Takrat je bilo dovoljeno delati s hitrostjo in sili, ki so se s sedaj pri najmanjši nesгоди.

Delo se je vršilo takole: Stena je imela biti debela 13 ali 16 palcev. Zunaj so zidarji na štiri palce postavili opeko, v sredo so pa nametali vsakovrstne smeti, ki so ležale na odru in jih malo zamazali z malto. Takih stavb, katerih stene so zgrajene na ta način in votle, je na stotine v New Yorku.

Take stavbe so tiste stavbe, katerih stene rade razpadejo, ako pride v njih goreti. In kdo misli, da prebiva v teh hišah? Delavci! Kajti te stavbe so stanovanjske kasetne.

Zdaj ni dovoljeno več graditi takih hiš in zato vsa zajedavska drhal stoka, da zidarji položijo komaj polovico toliko opeke, kot v onih dobrih časih, ko so stavbeniki podjetniki lahko gradili hiše na tak način, da je opeka vpila opeki: "Drži, če ne, bom spustila!"

AMERICAN JE PREPLAVAL ANGLEŠKI KANAL.

Potreboval je 27 ur in 25 minut.

Callais, Francija. — Henry Sullivan iz Lowell, Mass., je preplaval Angleški kanal. Potreboval je 27 ur in 25 minut. Pred njim sta preplavala Angleški kanal kapitan Webb in T. W. Burgess. Prvi je potreboval 21 ur in 45 minut, drugi pa 22 ur in 35 minut. Sullivan je napravil sedem poizkusov, preden je preplaval Angleški kanal.

ROK ZA PRISPEVKE K ZGODOVINSKEMU SPISU POTRJEVALU.

Vsi, ki so obljubili, da prispevajo z gradivom k zgodovinskemu spisu, naj pošljejo gradivo v treh tednih. Od sedaj je časa še tri tedne. Vseeno pa prosimo vse, da pošljejo gradivo tako hitro, kot jim je mogoče in naj nikar ne čakajo zadnjega tedna ali celo zadnjih dni.

VREME.

Danes bo v splošnem lepo vreme v Illinoisu in pihali bodo lahki severni vetrovi. Semintje se bodo pojavljajo lokalne deževne plohe v severnem delu države. Solčni vzhod ob 5:48 a. m., lunini zahod 8:03 p. m.

FINE POTREBE RIMSKE OKRKE V PORENJU.

Vse teče gladko po dogovoru s Rimom.

Berlin, Nemčija. — Tako kot je bilo dogovorjeno in ukazano v Rimu, tako se je izvršilo. Katoliški kleriki v Poruhruju in Porenju so se s prošnjo obrnili na papeža, da prepreči odcepitve Zapadne Prusije od Nemčije. Obenem obsojajo sabotaže, ampak tudi temu dodajajo, da je v takem trpljenju razumljiva, v kakršnem živi ljudstvo. Ustanovitve samostojne države pod francosko vojaško, gospodarsko in kulturno kontrolo imenujejo nesrečo za narod in cerkev.

Kako fino in lepo znajo nastopiti gospodje v svojem lastnem interesu!

ČIKAZANJE IZKAZALI ZADNJO ČAST UMRLEMU PREDSEDNIKU.

Hardingov vlak se je počasi premikal mimo stošinskega ljudskih množic na obeh straneh železniške proge po čikaškem mestu.

PODŽUPAN MARTIN J. O'BRIEN IZRAZIL SOCIALNE PREDSEDNIŠKOVI VDOVI.

Chicago, Ill. — Tri dolge ure se je v ponedeljek popoldne počasi premikal vlak, ki pelje predsednikovo truplo, po čikaškem mestu ob špalirju ljudskih množic na obeh straneh železniške proge. Ni preveč ni rečeno, če trdimo, da je bilo skoro pol milijona možkih, žensk in otrok v kakih 30 milj dolgem špalirju, ki so v imenu čikaškega mesta izkazali zadnjo čast umrlemu predsedniku Združenih držav.

Ni ni moglo odvrniti čikažanov, da bi se ne poklonili pokojnikovu truplu, niti pekoče popoldansko sonce, niti dolgo čakanje na zakasneli vlak, niti ne strahanska gneča.

Ne da se reči, da je čikažane gnala radovednost. Saj ni bilo videti drugega kakor lokomotive, prevlečene s črnim platnom, dve ameriški zastavi in petnajst Pullmanovih voz, dva molčeca vojske, častno stražo ostankom moža, ki je bil še do četrtka zvečer vrhovni poveljnik ameriške armade in mornarice.

Kakor je vse izgledalo, niso čikažane prodajali zija, pač pa so hoteli pokazati spoštovanje do službe, katero je imel mož, čigar mrtvo truplo je ležalo na počasi se premikajočem vlakcu.

Službeno je podžupan Martin J. O'Brien izrazil v imenu čikaškega mesta sožalje pokojnikovi vdovi po trgovskem tajniku Herbertu Hooverju.

Dve uri je delegacija, sestojeca iz podžupana O'Briena, korporacijskega svetovalec Buscha, komisarja za javna dela, policijskega načelnika in mnogih mestnih očetov, čakala na vlak na pekočem soncu, zakaj, nobene sence ni bilo na razpolago.

In ta delegacija ni bila sama. Niti enega kotička ni bilo praznega. Vseposvoda je kar mrgolelo ljudi. Videti jih je bilo na strehah, na tovornih vozih, na nasipih in na ulicah.

Vlak je bil kasen. Pričakovali so ga ob polpetih, pa je prispel šele pet minut pred sedmimi. Zakasnelost pa ni zmanjšala čikažskih množic. Se povečala jih je. Nbroj delegacij je bilo na postaji, mnoge z žalnimi venci. Mesto je poklonilo ogromen venci iz 2.500 belih rož. Vmes je bilo videti lilije. Nasredi je bil velik želen trak z napisom: "CHICAGO'S SYMPATHY".

Vence so vzeli na vlak, in le mestni delegaciji je bilo dovoljeno stopiti na vlak. Vse druge vence so deli v sprednji voz za priljago, ki je bil še skoro popolnoma zapolnjen s svetjem. Ravno tako je bil voz odzadaj. Zapolnjen v izkazovanju zadnje časti mrtvemu predsedniku.

In ko je mestni komitej sedel

COOLIDGE NE BO MOGEL ZEDINITI REPUBLIKANSKE STRANKE.

Coolidge neprestano konferira s vladnimi uradniki in političnimi voditelji v narodni prestolici, da bi našel pravo politično smer.

TAJNIK HUGHES SE NE VE, KAKŠNO STALIŠČE ZAVZEMA COOLIDGE V MEDNARODNIH VPRAŠANJH.

Washington, D. C. — Državni tajnik Hughes je dal objaviti izjavo, da ne bo odšel naprej za nekaj časa nobenih konferenc med uradniki državnega departmента in časnikarskimi zastopniki.

Za tem naznanilom se skriva dejstvo, da ni mogel državni tajnik Hughes doleteti izvedeti od novega predsednika Coolidgea, kakšno stališče zavzema v mednarodnih zadevah, s katerimi se je počasi sedaj ameriški vladi.

Najbolj Coolidgevi prijatelji in svetovalci zatrjujejo, da bo novi predsednik šele tedaj podal izjavo o svoji vnani politiki, ko se prepriča, da mu njegove politične smernice ne bodo delale ovir v prihodnji narodni kampanji, v kateri bo šlo za predsedniško nominacijo.

Ti prijatelji pravijo, da so bo tudi novi predsednik potoval za vstop Združenih držav v mednarodno sodišče. Po njihovem mnenju pa je Calvin Coolidge jako oprezen politik. Zato se nikakor ne bo ogreval za nekaj, kar bi povzročilo republikanskemu kandidatu v prihodnjih predsedniških volitvah poraz.

Politični potres, ki je bil le nekaj tednov pred Hardingovo smrtjo, katere je postavila Coolidgea v Belo hišo in ga naredila za titularnega voditelja republikanske stranke, je povzročil obstojni razdor med reakcionarji in progresivci v tolikini meri, da ni nobenega več upanja za zedinjenje in spravo.

Coolidge je kandidat za predsedniško nominacijo, in za njim bo stala skupina tistih starih gardistov, ki so niso zmenili za popularno izbiro ter postavili Hardinga za predsedniškega kandidata.

Ta element je odgovoren za umakitev Esch-Cumminsove pravne predloge, za Fordney-McCumberjevo tarifo in za sedanjo zvezno davčno postavbo. Proti vsem tem postavbajam kar najodločnejše nasprotujejo progresivci. In vse te postavbe so ravno vzrok politični revoluciji na zapadu.

Ta položaj, ki ga otežuje še Coolidgev konservativizem in nazadnjaštvo, zapira vsa vrata političnemu zedinjenju republikanske stranke. Te razmere dajo misliti na možnost tretje stranke, če ne bo republikanska stranka postavila progresivcev za predsedniškega kandidata.

Senator Hiram Johnson iz Californije je prav zmožen kandidat za predsedniško nominacijo kot predstavnik progresivnih elementov. La Follette, Brookhart, Frasier, Shipstead, Magnus Johnson, Ladd in Norris so osrednjem zapadu. Hiram Johnson s daljnega zapada in Borah, vsi ti se ne omejujejo na istovrstne politične smernice. Ali vseeno pa se kaj lahko zedinijo proti skupnemu nasprotniku, proti reakcionarnemu predsedniškemu kandidatu, ki bo najbližji sedanjemu predsedniku Coolidge.

v obrednem vozu, je izvedel, zakaj je bil vlak zakasnel. Mrs. Harding je izrazila vlakovodji željo, naj vozi vlak zelo previdno in počasi med tisoči in tisoči ljudi, ki so se nabrali ob železniški progi v vsakem mestu, trgu in na vsaki postaji. Bolje par ur zamude, kakor pa kaka telesna poškodba.

Ali va, kakaj se svoj deček tako rad potopa s drugimi dečki in uganja razne "poročnosti"? Odgovor na to in mnoge uganje v obznanju otrok najdemo v knjigi "Zakon blagoslovja", katero dobijo tri Književni matič SNPJ.

POSLEDICA KAPITALISTIČNE POLITIKE V NEMČIJI JE NEPOKOJ.

BOJE SE, DA SE NEPOKOJ SPREMEMI POZIMI V NEMIR.

Taki so sadovi rekonstrukcije, ki jo je začrtala denarna mošnja.

Berlin, Nemčija. — Kapitalistični krogi in vse drugo, kar je z njimi v zvezi, so vznemirjeni, ker se širijo govorice in poročila, da se predsednik Coolidge ne bo umešaval v evropske zadeve, posebno bo pa pustil na strani godlo, ki ji pravijo položaj v Poruhruju. To vznemirjenost pa povečava dejstvo, da se nepokoj širi hitro po Nemčiji, kajti zdaj je že dva milijona mark za en dolar.

Nemčijo so rekonstruirali francoski, nemški, belgijski britski in italijanski kapitalisti po načelih kapitalističnega gospodarskega sistema.

Posledica te kapitalistične rekonstrukcije se vidi v padanju nemške marke, v revščini in stradnanju nemških ljudskih mas.

Nemiri, ki so se pojavili do zdaj, so prišli nepričakovano, takorekoč čez noč. Nemške mase se nahajajo v takim položaju, kakor človek, ki ni še pet dni ničesar jedel in ne ve, kdaj mu pridejo jesti. Kadar se ljudje nahajajo v takim položaju, postoji nevarnost, da se dvignejo in zahtevajo kruha tako na glas, da spreletava sone tiste, ki jim ga odtegujejo.

Tak je zdaj položaj v Nemčiji in kapitalisti se boje, da nastanejo posniti revolte sestranskega ljudstva, ki bodo imele dalekosežne posledice.

Francija se skuka na ta način zavarovati proti tem posledicam, da ustvari Porenjsko republiko, ki naj služi kot odbojalec, da se ne razširijo prekumne ideje sestranskega nemškega ljudstva prek francoske meje. Francoski kapitalisti so pač v strahu in menijo, kadar se razprostiro plamen revolte v sosedni deželi, ne ve nihče, kako daleč bo ta plamen segel in uničeval, kar je na njegovem polju.

V Berlinu se so pojavili nemiri v nedeljo. Ljudstvo ima polne žepne denarja, kajti za milijon mark se komaj človek počeno in do sita tega naje. Ti nemiri so pravzaprav ponavljajo skoraj vsake nedelje, kajti prazni delodenci ne dajo potolažiti s papirnimi markami, katerih je dva milijona za en dolar, še manj pa s praznimi obljubami o boljših časih. Sestranske ljudske množice hočejo jesti, kajti počasna smrt od lakote je huda reč. In kadar se sberajo sestranske ljudske množice na berlinskih ulicah in cestah, je posvana pod orožje tudi milica, ker se bolj razkači ljudske množice, ker bajonetni in strojnica tudi ne morejo nasititi sestranskih ljudi.

V Breslavi je položaj tak kot v Berlinu. Mestne oblasti so pa energično proti profiterjem s živili, da potolažijo sestranske množice. Aretirali so na stotine profiterjev in jih v sprejedu vodili po mestnih ulicah. Poleg njih so vodili tudi bogate postopače, ki so pohajali v restavracije prvega razreda in kabarete, kjer so se masili pri lukulskih pojedinah, ko ljudstvo umira lakote. To javno osramočenje profiterjev in bogatih zajedavcev je začelo potolažiti ljudske množice. Ali kaj prinese prihodnost? Želodec ljudskih mas niso nasitili ti sprejedi, ampak želodec se je še glasneje pričel oglašati po končani predstavi.

Ljudstvo ne more dobiti še marjarina, to je umetnega mesa, na trgu. Za zelenjavo se pretepa na trgu. Bogatejši kmetje drže od trga poljske pridelke in mirno čakajo, da cene zopet poskočijo, medtem ko njih bližnjiki stradajo. Kolikor nevarnejši so odruhi, toliko bolj glasno kriče, da so kristjanje, ki žive po boljših in cerkvenih postavah.

Reakcionarno časopisje, ki podpira tron in altar, to se pravi nemškega kaiserja, junkerje, nemške militariste, kapitaliste in cerkev, izrablja ta položaj po svoji (Dolje na 2. strani.)

ITALIJA BO PREJEMALA PREMAG IZ NEMČIJE.

To je nova potesa francoskih in nemških kapitalistov.

Paris, Francija. — Vedno bolj vidno je, da francoski in nemški kapitalisti igrajo pod enim klobukom. Nemški kapitalisti v Poruhruju so se dogovorili z belgijskimi in francoskimi oblastmi, da bodo Italiji poslali premag kot odškodnino po zavzetih železnicah. V francoskem ministru za zunanje zadeve si manj roke veselja in pravijo, da je to dokaz, da je prišel pasivni odpor ponehavati proti zavezniški akciji v Poruhruju.

Svet je še zadnje spoznal, da je rušilska afera dogovorjena stvar med francosko in nemško denarno mošnjo.

KMETJE ZAHTEVJO VLADNO JAMSTVO ZA PŠENIČNO CENO.

Nevoja je med kmeti velika, in pričakovati je veliko kmečko vstajo, ki se bo razpalila preko preri od Kanade pa do Texasa.

V MINNESOTI IN SEVERNI DAKOTI JE VEČINA KMETOV NA ROBU FINANČNEGA POLOMA.

Alexandria, Minn. — Jamstvo za pšenični dobiček odstrani vlado s vao glavnega zahteva kmetov v Minnesoti in Severni Dakoti, koder je opaziti veliko politično vstajo med njimi.

Poleg izdatkov zahtevajo še primeren dobiček žitni poljedelec, ki utegnejo s plamenico nezadovoljnosti zasesti polar preko preri od Kanade do Texasa.

Dolje je ta požar še krajavnega pomena. Ali kmalu se utegne tako razširiti, da bo narodnega pomena.

V Minnesoti in Severni Dakoti so velika tamošnjih kmetov s vao odločnostjo poteguje za vladno določitev pšeničnih cen. V Minnesoti je le malo pšeničnih specializistov, ali to jih nikakor ne odvrača, da bi se ne vdeležili splošne kampanje. Vseposvoda je vzrok veliki kmečki nevolji neznanako niska cena poljskih pridelkov, ki jih poljedelec prodaja in pa visoka cena vsakdanjih potrebščin, ki jih morajo kupovati.

Zapadno stran minnesotске države je najhuje zadel padec pšenične cene. V dolini Rdeče reke, ki se kaj rada ponaka, da je "majhen žitni pehar ameriške dežele", je pri večini tamošnjih kmetov pšenica edini poljski pridelok.

Poleg nizkih žitnih cen pa mora kmet zelo drago plačevati poljske delavce.

Vseposvoda je nevoja zelo velika. Po drugih državah pa tega doslej še ni opaziti. Ali ta nevoja se utegne razpasti kmalu po vseh poljedelskih krajih širom Združenih držav.

Mnogih kmetov ni sicer padec pšenične cene zadel pravni, ali tudi ti so potegnili s tovariši. Vsi so v politični revoluciji. Pšenica sama je le slučaj, ali tvori pa najboljše sredstvo za kmečko politično vstajo.

Kmetje zahtevajo sedaj, naj vlada zavaruje poljedelce proti znižanju žitnih cen, proti vremenskim neizostom, kobilicam in drugim poljedelskim nesrečam. V tej propagandi je poudarjeno, da naj vlada financira celo pšenično žetev. Kmetu mora nadalje zanjajeti, da bo dobil poleg produkcijskih izdatkov še primeren dobiček.

Ali produktivski izdatki niso povsod enaki. V Kansasu stane kmet mernik pšenice 90 centov. Prodati pa jo mora po 73 centov mernik. V tej državi je pšenica po 80 do 95 centov mernik, a kmet pa lada za pridelanje blizu \$1.70 mernik, če je povprečen pridelok deset mernikov na enem akru.

Delovski list je sile, s katero razbura val nasprotov.

POGODBI MED ZOR. DRŽAVAMI IN TURČIJO PODPISANI.

ENA SE NANAŠA NA TRGOVINO, DRUGA NA IZROČANJE.

Dolgotrajna pogajanja so torej končana in Turčija je zopet v svoji gloriiji.

Lozano, Švica. — Bosporaki bolnik, kateremu so evropski diplomatje že stokrat napovedali smrt, je živ in se tako krepko giblje, da ni na njem opaziti najmanjše bolezni. Kolikokrat so se izdelali evropski diplomatje popoln načrt za razkosanje Turčije! Precejkrat! Ali načrt je ostal le načrt in nič drugega. Načrt za razkosanje Turčije so imeli dogotovljen pred izbruhom svetovne vojne, ob času vojne so ga malo poplili, po aklenjem premirju so ga popravili tako, da so rekli, da Turčija mora na operacijsko mizo, da se rasteleso po dovršeni diplomatski umetnosti. Kljub temu je ostala Turčija le Turčija. Sicer je malo okrepljena po malih balkanskih državah, ali zdi se, da ji to tako dobro dene, kakor če človeku odteče zastrupljena kri, zdrava pa ostane v njegovem telesu.

Vprav zdaj sta bili podpisani pogodbi med Združenimi državami in Turčijo. Pogodbi sta podpisala Joseph C. Grew, ameriški poslanik za Švico, in Ismet pasha, načelnik turške delegacije. S podpisom pogodbe so soper vpostavljeni prijateljski stiki med Turčijo in Združenimi državami, ki so bili prekinjeni, ko je ameriški poslanik Henry Morgenthau zapustil Carigrad.

Po pogodbi imajo ameriški državljani enake pravice kot podaniki ali državljanji zaveznikih držav. S tem je razveljavljen tudi dokument iz leta 1830, po katerem so imeli ameriški državljani in državljani ali podaniki drugih držav posebne privilegije v Turčiji. Ameriški komercialni interesi bodo ušli isti pravice kot turški komercialni interesi. Kar bo dobro za turške komercialne interese, bo dobro tudi za ameriške. Privilegijev ne bo. Vpostavljeni so torej diplomatski stiki med Združenimi državami in Turčijo.

Ko je bila Turčija ugnana v kot in ni mogla nikamor giniti, je pokazala, da vsaka ala sega do gotove meje. Zbrala je ostank svoje armade in s pomočjo sovjetske Rusije je pognala grške čete iz Male Azije, ki so imele nalogo, da jo pomagajo razsiliti. To je učinkovalo na zavezniške kot mrzel curek vode na razburjenega človeka. Zavezniški so hitro spoznali, da se rastelesenje ne bo vršilo tako, kot so ga oni omislili, ampak da to rastelesenje je lahko preide nanje, ako se rastelesenje Turčije nadaljuje po diplomatskih zaključkih.

Švicansko je bila konferenca v Lozano. V začetku so se zavezniški diplomatje nekoliko kujali, ko so Turki povedali, da ne bodo privolili v nobeno rastelesenje po diplomatskem okusu. Ali kmalu je srečala evropske diplomate pamet, ko so zastopniki Turčije povedali odločno, da se ne boje groženj zavezniških diplomatov in da bo Turčija branila svoje pravice s orožjem. Evropski diplomatje s oči nekaj časa tultali in ugibali, a ko so videli v osadju sliko sovjetske Rusije, ki si je znala pridobiti simpatije Turčije, so se pričeli počasi umikati. Turčija je triumfirala nad evropsko kablonsko diplomacijo.

DEMOKRATJE SE NE OGREVAVO NIČ ZA LIGO NARODOV.

Paris, Francija. — Senator Gilbert M. Hitchcock, znan vodja demokratske stranke, izjavlja, da demokratska stranka ne bo imela lige narodov v svojem bodočem volilnem programu. On meni, da se Združene države prejale pridružio ligi narodov ne glede na to, katere stranka bo v sedlu.

... ..

Čehoslovaci v Dalmaciji.

(Izjavi dveh dalmatinskih parlamentarcev.)

Čehoslovaci kažejo dokaj živahno zanimanje za jedrnatko o bal, in posebno pa morsko kopališča obiskujejo kar v celih grupah podaniki češkoslovaške republike. Ker pa so ti pojavi izvali rane komentare v jugoslovanskem časopisu, iz katerih so posneli češki listi razne neljube zaključke, ki je obrnil neki češki kariki poročevalec do dveh znamenitih dalmatinskih politikov, in sicer do poslanca demokratske stranke g. Grisogona, ki zastopa stare pomorske trgovske republike Dubrovnik, in pa do dr. Stambucha, ki je poslanec radikalne stranke s otoka Brača pri Splitu in zastopa kmečko prebivalstvo dalmatinskih otokov.

Dr. Stambuch je povedal svoje misli na sledeči način:

"Zelo me veselja, da ste me s svojim vprašanjem spomnili na slat Prago. Po mojih rodninskih ustnih sporočilih izvira naša družina od prednika, ki se je preselil iz Prage v Dalmacijo ter se naselil na otoku Braču pri Splitu v kraju Selca. Po tem predniku iz Češke je nastal velik rod, ki šteje sedaj 7-800 oseb in tvori tretjino prebivalstva v tistem kraju. Moj rod se pača večidel s kamnolomstvom. Kamnje s otoka Brača razvažajo na vse strani sveta. Z bračkim kamnjem je šel stari rimski cesar Dioklecijan graditi svojo velikansko palačo v Splitu. Iz najnovejših časov je omeniti, da je poslopje berlinskega parlamenta, mestna hiša in gledališče v Buenos Airesu, mnogo poslopj v Carigradu in Aleksandriji sezidanih iz bračkega kamna. Sedaj ima ta industrija prav dobrega odjemalca v Beogradu, čeprav se mora boriti z različni težkočami. Tako se n. pr. uvrstili, ne vem, iz kakšnega vzroka, naše kamnje v rubrike razkošnih predmetov, in tako moramo plačati na železnih precej višje tarife kakor pa n. pr. za les iz Bosne.

Seve je čisto samoposedi umeno, da me omenjeni družinski spomini vežejo s simpatijo s češkim narodom. Zato me napolnjuje vsak korak, ki vodi k zblizanju in medsebojnemu izpoznavanju obeh naših narodov z velikim veseljem. V čim večjem številu obiskujejo tuji do ali ono deželo, tem bogatejša je tista dežela. Zastrantega se jaz kot Dalmatince veselim vsakega obiska odstrani tujcev v Dalmaciji. Seve mi je med tuji najljubši tisti, ki je nam v političnih in narodnih ozirih najbližji. To je slučaj s češkim narodom, ki nam stoji kot slovansko ljudstvo in naš najzvestejši zaveznik najbliže. Zato tudi ne morem na noben način odbravati kampanje, ki se je pojavila v zadnjem času proti češkim letovljarjem.

Češki narod je napreden in kulturn. Od njega se lahko naučimo marsičesa. Češi so vrh tega, če jako bogat narod in del svoje kapitala bi lahko vložili v tej deželi. To se pa more zgoditi le tedaj, če se medsebojno dobro poznamo, pri čemer bi morali gledati na to, da bi bila izpolnjena naša prometna sredstva. Ni se nam treba bati, da bi nam odvzeli Češi morje in krasoto našega obrežja. Dalmacija je v tem oziru tako bogata, da ima takih naravnih krasot in zakladov za Čeha in za nas v izobilju. Ob sedanjih razmerah, ko stezajo tuji prste po našem morju, da se ga polaste, nam je treba nekoga, ki nam sega roko v zavezništvo in ki bo po izreku "Zvestoba za zvestoto" postal naš zaveznik in branitelj. Po mojem mnenju bi veliko pripomoglo k obrambi našega Jadrana, če bi bili Čehi ne samo politično, nego tudi ekonomsko zainteresirani na našem Jadranu. Zato bi se morali veseliti, če so češki bratje pripravljeni po svojih močeh prispevati k razvoju naše industrije in kupčije po našem primorju. S tem morejo koristiti povzdigi naše dežele, obenem pa tudi svoje bogastvo dobro nam. Ali ne samo to. Ker je glavno, bi bilo jo, da bi bila oba naroda zvezana čedalje tesneje in postajala čedalje močnejša. Zelo ti je, da prihajajo Češi k nam kot pravi bratje. Ne smemo se držati proč od naše družbe, da se moremo potem medsebojno na tanežje izpoznavati in naposled stremimo po isti poti za istim ciljem."

Član demokratskega kluba g.

Grisogoni iz Dubrovnika je dejal:

"Predvsem menim, da ne smemo biti nobena vprašanja med Čehoslovaci in Jugoslavlani razmotriva v obliki ostre polemike. Češi so tako imenitno organizirana družba, da se da vsak nespornost med nami in njimi odpraviti na prijateljski način, ki ne sme metati nobene sence na odnose nezlomljivega prijateljstva med obema bratinskima narodoma. Že sem skoro tri mesece izven Dalmacije in ne morem zastrantega odgovoriti s podatki in dokazi. Povedati morem svoje nazore le v splošnih potezih. Po mojem prepričanju ne obstoja v Dalmaciji in sploh povsod drugod po naši obali nobena odlojenost in hladnost napram Čehom in zoper njihovo dohajanje semkaj. Vse prijateljstva in zvestobe do češkega naroda so tod stare in trdne. Tiste vezi koreninijo v skupni borbi proti avstrijskim in ponemčevalnim stremiljenjem.

"Pri tem pa se ne da tajiti, da gledajo po nekaterih hotelih in gostinah češke goste nekam postrani, ker premalo zapravijo.

"Ali ljudske mase pa ne goje takega razpoloženja do Čehov. Prebivalstvo se namreč poleg starih simpatij zaveda, da prihajajo Čehi kljub svoji štedljivosti in varčnosti radi svojega dolgotrajnega bivanja in rednega obiskovanja mnogo dobička naši deželi."

Iz delavskega sveta.

Zahteva za priznanje Rusije.

Chicago, Ill. — Ameriška učiteljska federacija je sprejela resolucijo, v kateri priporoča, da se odpravijo vse poteškoče, ki ovirajo trgovino s Rusijo in njeno priznanje.

Delavci odklanjajo današnje darilo.

Chicago, Ill. — Industrijalna unija kovinskih in strojnih delavcev, podružnica centrale I. W. W. zahteva, da se v jeklarški industriji prizna pet dolarjev minimalne mezdje pri osemurnem delavniku. To je odgovor na Garyjevo izjavo, v kateri pravi, da bodo jeklarški delavci prejeli po štiri dolarje dnevno za osemurno delo, ki naj bi prejemale štiri dolarje osemdeset centov za dvanajsturno delo. Thompson, tajnik Industrijalne unije strojnih in kovinskih delavcev izjavlja, da ima propaganda za minimalno mezdjo uspeh.

Budniški posestniki so prelomili pogodbo.

Bellair, Ohio. — Šest sto tukajšnjih rudarjev, članov lokalne organizacije štev. 1840 U. M. W. of A., ki so delali v Weissovem rudniku, so zastavali, ker se lastniki rova nočejo ravnati po pogodbi.

Rudnik je eden največjih v državi Ohio. Lastje ga Cambria Colliers kompanija, ki lastuje še okoli petnajst rudnikov v distriktu Hooking Valleyja. Tudi v tem distriktu je prišlo do enakih sporov.

Brezposelnost pojema v Čehoslovakiji.

Washington, D. C. — Po brzjavnetu poročilu trgovskega atašea Grovera pojema brezposelnost v Čehoslovakiji. Po oficijelni statistiki je bilo prvega aprila 370.000 delavcev brez dela. Prvega maja je bilo brez dela 320.000 oseb, prvega junija pa 300.000 oseb.

Kampanja za organiziranje pleškarov delavcev je imela uspeh.

New Orleans, La. — Pleškarji in dekoraterski delavci so se organizirali in podjelniki so podpisali pogodbo. Mezda od ure znaka pet in osemdeset centov. Delali bodo 44 ur v tednu. Delavnica ostane zaprta.

Podjelniki niso hoteli sprejeti delavskega odbora. — Posledica je stavka.

San Francisco, Cal. — Organizirani kotlarski in drugi ladjedelniški delavci so zastavali, ker lastniki ladjedelnic niso hoteli sprejeti zastopnikov delavskih strokovnih organizacij, da se s njimi razgovore glede minimalne mezdje. V ladjedelnicah plačujejo najmanj pet dolarjev dva in sedemdeset centov na dan. Za sedemdeset centov delavci niso hoteli isto delo runaj ladjedelnic se plača šest dolarjev pet in sedemdeset centov.

Na stavki je dva tisoč delavcev. Stavko je odredilo Društvo kalifornijskih rokodelcev, ki je bilo poklicano v življenje ob času velike stavke v letu 1919.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Napad na osemurni delavnik. Ljubljanski kleparji so vložili dne 9. junija spomenico za povlačje plač v toliko, v kolikor se je zvišala draginja od 1. avgusta lanskega leta, ko je bila sklenjena zadnja kolektivna pogodba.

Pri mezdni razpravi, katero so mojstri zavlačevali do sedmih dni pred potekom pogodbe, so ponudili povisek samo 1 do 1,35 Din na uro. Da ne morejo povisati v večji meri, so utemeljevali s tem, ker se v Ljubljani gradi samo sedem stavb, ter imajo zaradi pomanjkanja dela močno medsebojno konkurenco.

Ker so navzelo zaupniki s tem povisanim niso zadovoljili, so se pogajanja po dvehurni debati prekinila.

Pri razhodu pa so mojstri smele zahtevali deseturni delavnik, katerega so zaupniki gladko odklonili ter izjavili, da o podaljšanju ne more biti niti govora.

Dne 2. julija se je vrnil sestanek kleparskih pomočnikov, na katerem so sprejeli zgornj omejeno povisano, podaljšanje delavnega časa pa so boglano in s velikim ogorčenjem odklonili.

Pri nadaljni razpravi so se pogajanja razbila zato, ker so mojstri izjavili, da povisajo mezdje le pod tem pogojem, če pomočniki sprejmejo deveturni delavnik.

Stvar je v bistvu sledeča:

Kleparski mojstri v Ljubljani so vnanjeni v "Zadruzi kleparjev". Večina mojstrov dela s vajenci in nimajo nikakih pomočnikov. Ti gospodje s svojo večino v zadrugi ne dovolijo ostalim mojstrom povisati mezd zato, ker bi jim eventualna stavka samo koristila. Ako bi pomočniki stavalili, bi mojstri, ki delajo s pomočniki, izgubili naročila, prevzeli bi jih pa (in sicer brez konkurence) ovi mojstri, ki delajo samo s vajenci.

Da se tega zavedajo vsi mojstri, nam je dokaz to, da so trezno misleči mojstri mezdje povisali že pri osemurnem delavniku brez pogodbe, in da mojstri, ki nimajo pomočnikov, osebno agitirajo, naj njih ne podpisuje pogodbe.

Kleparski mojstri ali le zato upajo tako nastopati, ker vedo, da pristopijo njihovi pomočniki samo "takrat" v organizacijo, ko se pripravljajo na mezdno gibanje. Po končnem mezdnem gibanju pa pozabijo in opuste vse stike s organizacijo, ter se družijo s mojstri po raznih pivnicah.

Toda pri napadu na osemurni delavnik so se temeljito vračunali. Kleparski pomočniki kakor tudi ostalo delavstvo ve, s kakšnimi težavami si je priborilo osemurni delavnik in se ne ustrašilo nikakih ertev, da ga tudi obdrži.

Napredek zdravstva v Sloveniji. — Tekom enega leta je dobila Slovenija od države sledeče ustanove: bakteriološko postajo v Ljubljani, bakteriološko postajo v Celju, bolnišnico za ženske bolezni v Ljubljani, ambulatorij za spolne bolezni v Celju, dispanzer za deco v Ljubljani, higijsni zavod v Ljubljani, nabavljena je avtokolona za pobijanje nalezljivih bolezni in v najkrajšem času bo otvorjen dispanzer za pobijanje tuberkuloze v Celju. Sedaj pa sta bila otvorenja dva nova zdravstvena zavoda za deco, ki sta oba vzorno opremljena.

V Smučaku pri Zirovnici je kupi posestvo bivši koroški poslanec Grafenauer in se tam stalno naseli.

Velika vohunska afera v Zagrebu. — Naka kontrapionáža na Dunaju je odkrila celo špijonsko družbo v Zagrebu, ki so jo tvorili po večini bivši avstrijski oficirji. Bili so v službi Italije. Zaprtih je okoli 20 zločincev.

Orožnikom bodo draginjske doklade znatno zvišane. Orožniki v Sloveniji bodo imeli po 1100 dinarjev mesečnih draginjskih dokladov.

Protestanje Jugoslovance so bo doenočno organizirali in sicer se združijo v evangelijsko cerkveno okrožje avburike veroizpovedi.

Nova iznajdba velike gospodarske vrednosti. Patentni urad v Beogradu je izdal Slovencu g. Rado Nipču patent na njegov izum "Toplodar", ki je velike gospodarske važnosti in ga je zlasti sedaj ob velikem pomanjkanju in draginji kurjave posebno pozdraviti. Aparat ima to prednost, da se ga napelje ob štedilniška skrozi zid v sosedno sobo, ki jo aparat sam popolnoma segreje, ne da bi porabil pri tem sploh kaj kuriva. Topli plini gredo iz štedilnika po cevi v aparat, ki potem oddaja ohlajen dim v dimnik. Štedilnik sam prištedi polovico kurjave s tem, da ne gresta ogenj in toplota naravnost v dimnik in se tako sosedna soba za dostojno segreje. Tudi se "Toplodar" lahko namesti v vsaki sobi s tem, da se ga priklopi k peči sosedne sobe, tako, da ena peč potome tega aparata popolnoma razgreje obe sobi. Veliki saloni, šolske sobe ali dvorane, kavarne, restavracije, pisarne, čakalnice, katerih s eno pečo ni mogoče razgreti, priklopijo k peči se "Toplodar" ter dosežejo z manjšo uporabo dvojno toploto. Aparat ne zavzema velikega prostora, ker se montira na steno, je higienična naprava, ki se s lahko snazi in je za zimsko meseco prava do brota, ker prištedi ogromno denarja. V polnih mesecih se aparat enostavno zapre in je v okras vsaki sobi. Zanimivo je, da je v Mariboru, kjer je g. Nipču aparat demontiral in razstavil, naročnik in postavljatelj že nad 90 "Toplodarjev", kojih lastniki se zelo pohvalno izražajo o vrednosti te inajdbe, ki se bo vsled praktičnosti gotovo razširila po vsej državi.

Koliko visokošolcev ima Jugoslavija? Na beograjski univerzi je 2585 juristov, 1635 filozofov, 303 medicincev, 1061 tehnikov, 162 agronomov in 177 pravoslavni bogoslovcev. V Zagrebu je 892 juristov, 404 filozofov, 689 medicincev, 124 farmaceutov, 436 tehnikov, 68 veterinarjev, 177 agronomov, 150 šumarjev, 1170 eksportnih akademikov, 69 slušateljev upodablajočih umetnosti, 38 kat. bogoslovcev in 49 pravoslavni. V Ljubljani je 331 juristov, 290 filozofov, 96 medicincev, 409 tehnikov in 111 bogoslovcev. V Subotici je 445 juristov, v Skoplju pa 78 filozofov. Vseh visokošolcev je torej samo na jugoslovenskih univerzah 11.949. Kam i njimi?

Kratke gospodarske vesti. Glasom uradnih podatkov je bilo v naši državi okoli 62.500.000 drevnih aliv, ki bodo dala 10.000.000 centov aliv. Skupna škoda od toče se čeni letos na 312 milijonov dinarjev. Pomoč države je nujna. — Zetev duhana bo letos zelo dobra. Zlasti v Južni Srbiji kaže letina ugodno. — Lan. Lansko leto je bilo posejano lanu na 15.428 ha. Letos se je površina posejanega lanu zvišala za 2280 ha. Lan se pridelal lanu za 92.320 centov, dočim cenijo letošnja števila na 120.000 centov. — Koneplje je bilo posejane na 35.480 ha in bo letošnja števila dala okoli 250.000 centov.

Razno.

Pes, ki čita misli. — Že nekaj let sem občuduje svet Hvali, ki se odlikujejo z zmčnostmi, prihranjenimi navidez samo človeku. Najprej so nas presenetili s računajočimi konji, na to je prišel pes "Don", ki zna govoriti — seveda le v nemščini! — in naposled je predstavil gospod Demetrije Anelliotti v San Rossoru otrokom laške kraljevske dvojice kužka, ki ugiblje misli. Predstava se je vršila na tenišču, kjer navadno igrajo kraljevski otroci; razen njih samih ji je prisostovala še kraljica Jelena, njena sestra kraljična Natalija Črnogorska in dvojce vzgojitelj. Umni eueek, ki je nabaval visoko gospodo, se imenuje Ras ter je sin in dediš drugega brihtnega psa z imenom Pili, ki ga je nedavno povozil tovarni voz. Ko je Anelliotti pojasnil kraljič, kako dresira pse, se je začela predstava. Ras je pokazal najprej svoje mojstrstvo v vseh štirih vrstah računanja; nato ga je vprašala princesa Jolanda, koliko let je njej in njenemu bratcu Humbertu in res je pokazal štiri

Razno.

Pes, ki čita misli. — Že nekaj let sem občuduje svet Hvali, ki se odlikujejo z zmčnostmi, prihranjenimi navidez samo človeku. Najprej so nas presenetili s računajočimi konji, na to je prišel pes "Don", ki zna govoriti — seveda le v nemščini! — in naposled je predstavil gospod Demetrije Anelliotti v San Rossoru otrokom laške kraljevske dvojice kužka, ki ugiblje misli. Predstava se je vršila na tenišču, kjer navadno igrajo kraljevski otroci; razen njih samih ji je prisostovala še kraljica Jelena, njena sestra kraljična Natalija Črnogorska in dvojce vzgojitelj. Umni eueek, ki je nabaval visoko gospodo, se imenuje Ras ter je sin in dediš drugega brihtnega psa z imenom Pili, ki ga je nedavno povozil tovarni voz. Ko je Anelliotti pojasnil kraljič, kako dresira pse, se je začela predstava. Ras je pokazal najprej svoje mojstrstvo v vseh štirih vrstah računanja; nato ga je vprašala princesa Jolanda, koliko let je njej in njenemu bratcu Humbertu in res je pokazal štiri

Razno.

RAD BI IZVEDEL. — Za mojo sestrično samka se je pisala Marija Konstanjevic, kako se piše sedaj omožena, na vem. Doma iz obine Polnik pod Kumom, pošta Litija, Kranjsko in se nahaja nekje v Združenih državah. Nadalje bi rad izvedel za mojo sosedo v starem kraju, samka po imenu Teresija Mivec, kako se sedaj piše omožena, mi ni znano, doma je iz vasi Plaina, pošta St. Juri na Kranjskem, kje se nahaja v Združenih državah, mi tudi ni znano. Priporočam se cenjenim čitateljem "Prosvete", ako kdo pozna njimi in ve za naslov je, prosim, da mi to naznani, kakor bom zelo hvalečen, ako bodeti pa sami čitali ta oglas, ju prosim, da se sglasiti na spodnji moj naslov. Iščem ju radi tega, ker bi ju rad obiskal, pa sem naslove izgubil, vsled tega želim, da se čim hitreje prijavijo. Frank Drobne, P. O. Box 61, La Salle, Ill. (Adv.)

NAPRODAJ JE

Štiri sobna hiša, 4 (lote) stavbišča, hlev za kravo in prašice. Za ceno se oglašite pri lastnici: Marija Šuštar, 74th avenue, Summit, Ill. (Advertisement)

NAPRODAJ HIŠA

Proda se sedem sobna iz opeke sezidana hiša, cementna klet, zakrit porč, Gorkota na vrtu soparo. Za ceno oglašite se na: 2736 So. Hamlin ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se sedem sobna iz opeke sezidana hiša, cementna klet, zakrit porč, Gorkota na vrtu soparo. Za ceno oglašite se na: 2736 So. Hamlin ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podpora Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Colnar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Joka Zvertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenski, Box 276, Harborton, Ohio, Fred A. Vidar, Box 673, Ely, Minn., John Tereš, Box 92, Monticelloville, Pa., John Gerich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambros, Box 288, Mead, Ru., Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: John Greich, 14821 Packer Ave., Cleveland, O.

Anton Šuštar, Box 104, Green, Kans., za jugoslovan. Max Mara, Box 166, Buhl, Minn., za avsteroslovan. Mike Zugel, 8453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbori:

Frank Zalta, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Šuštar, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitevni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 3124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Joška Ovan, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Jon. Šušar, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kora, 8233 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR! — Korespondence s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika so naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vohbe so naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse politične glode poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo: Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, ligar naslov je zgornj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, agiasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

ringni prerok na aparatu s desetimi številkami s čudovito natančnostjo starost otrok v letih, mesecih in dneh. Samo enkrat se je zmotil umni Ras; moral bi bil povedati število neke hiše, pa je "rekel" štirideset mesto trideset. Ko pa so ga opozorili na njegovo zmoto, jo je naglo popravil ter izjavil s odkritostnim obhalovanjem, da je povedal za deset preved.

SOCIALISTI PROTI NOVEMU PREDSEDNIKU.

New York, N. Y. — Mestna konvenca newyorške socialistične stranke bi se bila skoro izpremenila v velik izgrdo, ko je čital šlan rezolucijakega odseka rezolucijo, v kateri obsojajo socialisti predsednika Calvina Coolidgea ter ga označujejo kot reakcionarja in delavskega sovražnika. Po celi konvenčni dvorani je bilo opaziti delegate, kako so vstajali ter se protivili duhu prečitane rezolucije.

"Uničite jo, uničite!" je bilo čuti vpitje iz avditorija, in mir je bil lele vzpostavljen, ko je zborniški predsednik vrnil rezolucijo rezolucijakemu odseku v popravek. Dosele še ni bila iznova predložena.

POZOR IGROLCI HARMONIK!

Imam Lubasove harmonike štirikrstne in štirikrat uglašene in ker bom v kratkem odpotoval v stari kraj, jih prodam po smerni ceni. Kdor hoče imeti res dobro harmoniko naj se obrne na moj naslov za ceno. Harmonika je še nova in malo igrana. Frank Krall, 223 Conlont ave., Monroe, Mich. (Adv.)

NAPRODAJ JE

Štiri sobna hiša, 4 (lote) stavbišča, hlev za kravo in prašice. Za ceno se oglašite pri lastnici: Marija Šuštar, 74th avenue, Summit, Ill. (Advertisement)

NAPRODAJ HIŠA

Proda se sedem sobna iz opeke sezidana hiša, cementna klet, zakrit porč, Gorkota na vrtu soparo. Za ceno oglašite se na: 2736 So. Hamlin ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

CUNARD

VSAK TONEK PLUJE PO EDEN TEH VELIKIH PARNIKOV

AQUATANIA	45,647 ton
MAURETANIA	30,756 ton
BERENGARIA	32,082 ton

Prijazne kabine za tretjezo razreda potnike s 2, 4, 6 posteljami. Razna obedna, kadilna in počivalna soba. Pokrito promenovalno nadkrovlje. Izvrtina krito promenovalno nadkrovlje. Nehenih skribl.

Consolidated Money Order so izpolnjeni v vsaki ameriški banki, varno in zanesljivo.

Na poti listi in druge pojavnice, aplikacije pri kobilicnem avtomatu v vsaki ameriški banki.

CUNARD ANCHOR LINE,
140 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

HIŠA NA PRODAJ.

Proda se iz opeke dve nadstropna hiša, elektrika, plin, voda in vse ugodnosti in od zaden na stavbišču je zopet druga lesena dvo nadstropna hiša. V sprednji hiši je gostilna (saloon). Posestvo se nahaja v hrvaško-slovenski koloniji v Chicago. Ugodna prilika. Proda se po smerni ceni. Za pojasnila obrnite se do lastnika na naslov: F. Starai, 2725 S. Wentworth Ave., Chicago, Ill.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slado, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani pivski najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi abiko sedov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grosgrajm, skladarjem in v prodajalno slovenske damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacijo na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

NEPOTRBNE DLAKE

Na obrazu, pod nosom in na ušesih, ki so v našemu človeku, se po sebi ne morejo, se hitro odstranijo, s čisto metodo, brez bolečin, v samo pet minut. **VERVINA LABORATORY, INC.**
84 Hartford Bldg., Chicago, Ill.

Točna in hitra postrežba, zmerne cene,

to je geslo poslovanja, radi katerega je naš zavod vsestransko poznan in pripoznan med Slovenci v Ameriki.

Naša direktna zveza s Jadransko Banko in vsim njenim podružnicam, kakor tudi mnogoletna skušnjava omogočajo nam izvršitev vseh poslov v popolno zadovoljstvo naših rojakov.

Razum rednih posiljatev izvršujemo tudi izplačila potom "brzojavnega pisma" in sicer v roku enega tedna, za kar računamo samo \$1.00.

Vlaga obrestujemo po 4% na leto.

Prebrskimo potne listke za v Evropo in v Ameriko.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt St., New York, N.Y.

Glavno zastopstvo JADRANSKE BANKE

PROSVETA

Ruske zadruge se jačajo.

Ameriški trgovec je videl Rusijo.

Romunska notranja politika.

Meteoriti.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
 Naročnina: Zedinjene države (Izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
 Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
 2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year, Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v klepetu n. pr. (Julija 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

BRATJE IN SESTRE SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE!

Kampanje za pridobivanje novih članov in naročnikov na Prosveto še ni konec!

Kampanja za pridobivanje novih članov in naročnikov na Prosveto še ni končala. Kampanja bo zaključena še le koncem novembra t. l.

Resnica je, da je do zaključka kampanje še nekaj mesecev in da konča šele v pozni jeseni. Res je tudi, da so bratje in sestre, ki so se prijavili za tekmo, izvršili že precej dela in da jih je to delo tudi stalo precej truda, da je bilo uspešno.

Ampak ravnotako je resnica, da mora biti uspeh v prihodnjih mesecih do zaključka kampanje še večji, kot je bil do zdaj, da lahko rečemo, da gremo vedno naprej, da napredujemo!

Agitatorično delo je najbolj utrudljivo v poletnih mesecih. Dobiti je ljudi težko doma, kajti po trdnopolnem delu koncem tedna si vsak delavec želi izleta v prosto naravo, da se oddahne od mukotrpne in možgane ubijajočega dela. Tudi ob večerih si želi utrujen delavec več počitka kot pozimi. Vročina že samanebi ubija duh in telo. Poleg je treba pa še delati po dnevu. Torej je razumljivo, da so zvečer tekmovalci zelo utrujeni, ravno tako pa oni jugoslovanski delavci, ki še niso člani Slovenske narodne podporne jednote ali pa naročniki Prosvete, katere tekmovalci obiščejo ob večerih v delavnikih ali pa po dnevu ob nedeljah.

Za tem mesecem sledi september, dan postane krajši in večer daljši. Za agitacijo v tem mesecu je treba že zdaj pripraviti načrt. Tekmovalci lahko do tega časa dobro preudarijo, kje prično najprvo s propagando. Priredite si lahko načrt, kako bodo obiskovali jugoslovanske delavce, ki še niso člani Slovenske narodne podporne jednote ali še niso naročeni na Prosveto. Ako bodo izdelali tak načrt, bodo lahko izvršili agitatorično delo sistematično in uspeh do največjih nagrad jim je osiguran.

Samo Slovencev je okoli dve sto tisoč v Združenih državah. Poleg Slovencev je pa tisoče Hrvatov in Srbov. Ako pomislimo, da je v obeh oddelkih Slovenske narodne podporne jednote nekaj nad šest in štirideset tisoč članov, tedaj je dokazano, da imajo tekmovalci pred sabo veliko agitatorično polje in da tekmovalci v velikih naselbinah lahko dobe prvo nagrado, ki je razpisana za pridobivanje novih članov in naročnikov na Prosveto.

Ampak tudi tisti, ki se do zdaj še niso prijavili za tekmo, se lahko zgledajo. Ako se niso prijavili takoj prve dni, ko je bila razpisana tekma, lahko to zdaj stane in nadomestilo, kar so zamudili v prvih dneh tekme. Zamujenega ni še nič tudi za one sestre in brate, ki se zdaj prijavijo za tekmo. Ravnotako priliko imajo, da so med prvimi tekmovalci, kot bratje in sestre, ki so se že prijavili.

Kaj je naš cilj? Kako moramo delati, da pokažemo, da delamo za napredek in za svetlo bodočnost vse človeške družbe? Naš cilj ni samo, da se podpiramo med sabo v boleznih in nesreči, skrbimo za vdove, sirote in onemogle člane, ampak naš cilj je, da se razvije sedanja človeška družba tako visoko, da bo v človeški družbi samoposebica, da človeška družba sama skrbi za vse svoje člane v vseh življenjskih položajih.

Zato izobrazujemo svoje člane, da se bojujejo za izboljšanje življenjskih razmer v človeški družbi. Ampak dokler je le majhen del izseljenih jugoslovanskih delavcev ali potomcev jugoslovanskih kmetov in delavcev organiziranih v Slovenski narodni podporni jednoti, dosežemo tudi majhen krožek sočustvovanih in jih napeljujemo s podučno in mirno besedo, da delajo za višje in plemenite cilje človeštva, za razmere, ko postanejo vsi člani človeške družbe bratje in sestre. In da razširimo svoj delokrog, je naša dolžnost, da pritegnemo v Slovensko narodno podporno jednoto vsakega jugoslovanskega izseljenika, a obenem ga tudi pridobimo za naročnika na Prosveto.

Cilji Slovenske narodne podporne jednote so plemeniti in visoki, ravnotako so njeni ideali. Za to lahko stopijo naši agitatorji pred vsakega jugoslovanskega izseljenika in mu razložijo te cilje in ideale z mirno besedo in ga tako pridobijo za podporno organizacijo, ki ni samo podpora po besedah, ampak to pokaže dejansko.

Moskva. — (Anise za Federated Press.) — "Kakor se je pričelo vračati v Rusijo normalno življenje, tako so tudi kmetje pričeli nakupovati potrebščine za svoje gospodarstvo. Za pet milijonov dolarjev vrednosti so pokupili v prvih treh mesecih tega leta blainih in gospodarskih potrebščin od Centrososusa, vsruske generalne unije konzumnih zadrug.

84 odstotkov tega blaga je bilo nakupljenega od državnih tovarn ali organizacij, 10,5 odstotkov od zadrug in organizacij in samo 4,4 odstotka od zasebnikov. Skoraj vse kupčije so sklenile krajevne zadruge na drobno in samo 2,5 odstotka kupčij je bilo sklenjenih pri privatnih trgovcih. Za 12,4 odstotka teh kupčij je izvršil državni departament za trgovino.

V splošnem se je v začetku tega leta silno razširila zadruga trgovina po vsej državi, v čem temu da je v zadnjem decembru in pričetkom januarja bila odpovedala pri zadrugah za 50 odstotkov. Centralni gospodarski organi so videli, da je nazadovanje v glavnem krivo gnetno pomanjkanje in tako so isposlovali pri centralni vladi kredit za 5,000,000 slatih rubljev, s katerim so se opomogle zadrugne prodajalnice, izdelovalnice, tovarne itd. Zadrugnih prodajalnic je bilo treba skoro v slednji vasi, a naselila so oddaljena od tovarniških središč in tako je bilo nemogoče razviti močno zadrugništvo po vsej državi, dokler ni pristopila na pomoč vlada.

Metoda zadrugniške distribucije je v Rusiji je v splošnem takole: Centralna zadrugnica s blagom na debelo kupuje blago od različnih državnih in municipalnih tovarn ter ga razpečava med svoje krajevne podružnice, kmečke in delavske kooperative. Centralna zadrugnica sklepa milijonske kupčije največ s državnimi podjetji, kot je sama država last in jih razpečava blago dalje v departmante veletrgovine po mestih in v kake zadrugne prodajalnice Centrososusa.

V Moskvi vodijo zadrugne zveze 11 veletrgovin na drobno, 40 živinskih trgovin, 19 pekarij, 17 obdelovalnic in čajnic. Po vsej Rusiji se je razprostrlo silno zadrugno gibanje, ki je naraslo največ v tem letu in še narasla. Tako je v Rusiji 24.500 zadrugnih zvez, katere lastujejo 35.000 različnih zadrugnih prodajalnic. Z ozirom na veliko uboštvu ruskih kmetov, ki so bili prirediti valed lakote, so zadrugne prodajalnice blago po mnogih krajih po lastnih nabavnih cenah, ponekod pa celo pod ceno. Tako tudi kupčije vseh zadrug v lanskem letu ni presegala več kakor za 50.000.000 dolarjev, a v tem letu pričakujejo, da bo najmanj trikrat tolikšna.

Povest "Jimmie Higgins" je sprolo duše ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

Moskva. (Anise za Federated Press.) — "Veliko spremembe opazam v Rusiji celo zadnjih sedem mesecev, odkar sem zadnjič posetil Rusijo." je rekel Simon Sutta ameriški trgovec a košuhovino, ki je prišel sem po trgovskih poslih. "Od tedaj je opaziti veliko manj sumničanja, več zaupanja in izboljšanje v organizacijah. Vse postaja boljše."

"Ko sem prvič prišel sem, mi nikdar ni bilo mogoče govoriti s posameznikom v departmentu za trgovino z inozemstvom. Vsakokrat so bili po trije zvrstni, ki so poslušali. Govorili so na glas, tako da je vsakdo lahko slišal v bližini, kakor da bi se bili bali, da jih kdo sumiči radi kakega zasebnega početja z mano pod roko."

"Tega zdaj ni več. Vse dem se doli s kakim posameznikom departmanta, s komur imam opraviti, kakor bi bil v Ameriki, in se pogovarjam o trgovini. Pri tem pa sem opazil, da so nekateri uradniki, ki so bili nastavljeni pri trgovinskem departmentu za inozemstvo, odstavljani. Ko sem vprašal, zakaj se je to zgodilo, so mi pojasnili, da so bili graftarji in ljudje, katerim ni bilo mogoče zaupati, zato so jih odstavili. Dobil sem na njih napake, ki sicer niso bile toliko, da bi jih kaznovali, vendar zadostne, da so morali biti odstavljani."

"Izgleda, kakor da so v zadnjih mesecih spoznali ljudi, katerim lahko zaupajo in kateri niso vredni zaupanja. Zdaj je torej mnogo lažje sklepati kupčije in uveljaviti se v poslovanje z inozemstvom v prihodnjem kratkem času, ako upoštevamo, da so bili pri začetku še val novinci v tem poslu in nevaljeni trgovinstva z inozemstvom."

Sätta je tudi pronašel, da ni več onega grafta z oddajanjem prenočevališč po hotelih in javnih prostorih. "Ko sem prišel prvič sem, so mi dali košček papirja od tujezemskega urada s nakazano sobo v hotelu Savoy, toda so bili nism mogel najti."

"Ker si neumen," mi je rekel pisar hotela. "Daj potražniku pet dolarjev; na to čaka." Nisem storil tega, ker sem imel uradno nakazilo za sobo in tako sem moral čakati nekaj dni, predno sem dobi sobo. Drugi so dobivali sobe takoj, kakor so prišli, le skrivaj jim bilo treba nekaj ponuditi potražniku in imeli so vse udobnost."

"Ko sem pa zdaj prišel v tujezemski urad, mi je uradnik dal seznam hotelov in javnih prenočevališč, da sem lahko izbral. Dal mi je papir z nakazano sobo in kakor sem šel v hotel, sem dobil takoj sobo in postrežbo. To so si oči malenkostni dogodiljaji," je rekel mr. Sutta, toda napoveduje, da izboljšano organizacijo javnega življenja in boljše kontrolo na razmerah, kar je vsakakor važno za Američane, ki prihajajo sem."

V normalnih časih je bilo sedaj v teh dneh visoko poletje z vsemi svojimi pojavi: Temperatura je bila visoka 40 stopinj, politični toplomer pa je kazal nišo. Letos pa je to povsem drugače. Vreme je vedno hladno in deževno, in politični toplomer se zdržuje še vedno na dokaj visoki stopinji.

Naravno skrbje politikarji tudi topot za to, da ne zamro nade na skorajšno izpremembo v vladi. Ljudska stranka se ima za dolženo dedinjo liberalcev. Ta stranka je bila med raspravami o ustavi pasivna. Sedaj misli njen voditelj bivši ministralni predsednik general Averescu, da je prišel čas, ko se je treba stranki zglasiti za dedščino. V to svrhu je organiziral po raznih mestih shode, na katerih naj bi bila pojasnjena in razložena nevdržnost sedanje vlade. Organizacija se giblje tudi v Transilvaniji, ali to pa brez posebnega uspeha. Iz cele akcije bi bilo predvsem očitno vroč boj, ki so ga bili strankini pristajali iz Transilvanije proti narodni stranki.

Proti narodni stranki se je koncentriral v zadnjem času ves ogejni nasprotni organizacije. Med narodno in kmečko stranko je prišlo do bistvenih ovir. Komaj sta si izmenjavale obe stranki naznanilo o ločitvi, se je že pričelo napadanje od strani kmečke stranke.

Kmečki voditelj je napovedal javno razredni boj, in med prejšnjimi zavzemki se je vnel v šosopaju silen dvoboj, katerega se vdeležujejo tudi drugi listi. Naslednik narodne stranke dr. Manin je podal izjavo, da ne more nikakor priti do spojitve, ker se kmečka stranka poleg razrednega boja poteguje še za razkropitev armade in varnostnih sil.

O akciji kmečke stranke piše list "Universal", ki se ne oboja nobeni stranki na vrst, takole: "Prizadevanja, ki gredo za tem, da bi bile upravičene razredne stranke, ne v smislu običajnih spojevanj, nego v smislu državnovalilnih činiteljev, se nam ne zdi primerna, ker ne pomenijo vodstva, nego nesloga. Ona ne drže, ker se jih da izpodbiti s izkušnjami. So nepravilna, ker želijo druge razrede, ki se ne strinjajo s njimi. So naposled tudi protiosocialna, ker ne pospešujejo splošnega sodelovanja, brez česar ni mogoč niti mir, niti ne napredek."

Javno izpovedanje za razredni boj je zbudilo nevoljo v vrstah kmečke stranke same in z raznih strani je bilo čuti glasove, ki so zagrozili z izstopom iz stranke.

Narodna stranka pa dobiva brce še z drugih strani. Vedno še v veri, da je edina stranka, ki ji gre vlada, si jiče zavzemnika, s katerim misli prevzeti vladne vaje, zakaj, še vselej je poudarjala, da je možna v bodočnosti edinole koalicijska vlada. Od strani stare države je ostala samo še stranka profesorja Jorge, a katero se Manin še ni pogajal glede sodelovanja ali spojitve. Kakor se zdi, so poskusili sedaj takšno zblizanje, zakaj, prof. N. Jorge piše v svojem glasilu "Ne-amul romanese" namigovaje na narodno stranko, da ne mara biti njegova stranka podloga obliki, v katero bi se rada oblekla neka stranka, da bi mogla potem prevzeti vlado.

Na drugi strani pa ve poročati list "Adeverul", da bi bil ministralni predsednik pri volji povabiti narodno stranko k sodelovanju. V vladnih krogih se smejejo takim govoricam, zakaj, malokdaj je ta ali ona opozicijska stranka boljše usluge, kakor so jih ji ravno opozicijsalec dr. Manin in Mihalacha, ki vodita pozimi in poleti vedno "visoko-poletno politiko."

KOLIKO UR DELA AMERIŠKI DELAVCI NA TEDEN?

Povprečni ameriški delavec dela po 50,3 ure na teden, kakor poroča narodni ekonomski biro. Ta urad je dognal, da je to za povprečno 36 minut manj dela na teden za vsakega delavca Unije, kakor je bilo lanske leto. Najdaljši delavnik imajo oni, ki so uslužbeni pri kakem hišnem delu, v "osebni" službi ali potročki, ki delajo po 56 ur na teden. Delavci na farmah in oni po trgovinah delajo po 53 ur na teden.

Ponovite naročnino na "Prosveto".

Kralj je mrtev. Živijo kralji! Novi "kralji" se piše Coolidge. (Izgovori Kulji in miali si, da je iz Dalmacije.)

Troje ljudi je bilo zraven, ko je Demokracija zmagala. Prvi je umrl, drugi je odšel v puščavo in tretji je v norišnici.

Kje so zdaj priče! Car vsa ga jekla Gary vsakakor osreči delavce na ta način, da bodo enkrat delali osem ur, plačani pa bodo samo za šest ur.

Gary je dober kristjan. Delavce, ne vprašaj nič, paš pa zadeti križ na rame in ga neš!

Anglija toži, da Francija ne reparaacijske kriše. Nagajava Francija! Ali modra! Poincare najbrž čaka, da bo marka vredna milijon dolarjev — in potem bo vse plačano. Francija pojde v nebesa.

Že tri mesece se rodi grška republika pa še ni nič. Kje je dr. Radič?

Naša jeklarska dinastija je naredila v treh mesecih okrog 40 milijonov dobička. To so malenkosti, o katerih ni več vredno govoriti. Odkar je Lenin umrl in Wilson osvobodil Črno goro, se menimo samo še o milijardah.

Če bo avtomobilski baron Ford prihodnje leto izvoljen za predsednika Združenih držav, bo marsikateri fordofil lahko rekel: Naj president nas vozi k vragu! —

Zadnjič so listi poročali, da je neki F. W. Suydam umrl v norišnici in zapustil milijon dolarjev. Predno so ga saprli v norišnico, je imel 50.000. V norišnici je bil 50 let; v tem času se je njegov denar pomnožil na milijon.

Zdajpazda nam kdo zabrusi, da je treba imeti precej soli — celo solince! — v glavi, če kdo hoče narediti milijon dolarjev. Le pojdi-te se solit, da boste bolj bogati! Omenjeni Suydam je bil norec, s prazno solnico v glavi, bi je ne naredil milijon!

Kapitalistični sistem je tak, da najbolj zamešani možgani delajo denar. Bog ohrani, Bog obvari nam tak sistem!

Čudak Edward W. Bok je že prejel 2000 načrtov za doseg trajnega mira. Bok je namreč razpisal nagrado stotisoč dolarjev za najboljši načrt.

Več ko polovica načrtov se glasi — kot poročajo — da je treba odpraviti Wall Street, ker denar je glavni vzrok vojne. Veliko število tekmovalcev pa priporoča zakon, na podlagi katerega bi moral sleherni človek hoditi v cerkev, češ če bi vsi ljudje imeli vero, li ne bilo vojne.

Daj jim nagrado. Bok, tekmovalcem, ki priporočajo zadnje! Ti so pravi! Če bi vsi ljudje hodili v cerkev, bi ne bilo vojne! Kajer in čar nista bila nikdar v cerkvi! V srednjem veku, ko je sveta cerkev vladala vso Evropo, ni bilo nobene vojne, oh, niti ene! Šele danes, ko je generalissimo Foch, največji brezverec, na čelu največje armade na svetu, je prišla vojna. In pa tista brezverska duhovščina, ki je blagoslavljala kanone in zastave ter molila za zmago katoliških Avstrijcev nad katoliškimi Belgijsi! —

List iz Montane poroča o domščinu, ki misli, da je Wilson le predsednik.

To ni nič novega. Kitajski je že 12 let republika, pa je še na slovesnosti Kitajcev, ki ne vedo tega: še vedno verjamejo, da v Pekingu vlada cesar, "nebeški sin". Stavim nekaj, da se še dobi v Ameriki Slovence ali Hrvat, ki še verjame, da je Franc Jožef še živ in roče verjeti, da je Avstro-Ogrska razpadla. Taki ljudje navadno verujejo tudi v čudeže svetnikov in da "črnočolci" delajo točo. Taki ljudje bi lahko bili milijonarji — pa nalašč nočejo biti.

Stara resnica je, da cene vedno galopirajo na konju, delavska mezda pa lezejo po bergljah dalje za cenami.

K. T. B.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura"

in
"V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Zele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških franciskanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvirne slike. Fina trda vezba. Stane \$1.50 s poštnino vred. Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J.
 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Prava o zavetišču in tiskarni.

III. — Samo par vrstic o tiskarni. Dosedanja prava je namreč pokazala, da tiskarna, ki razpravlja, bolj zaupa zavetišču kakor za lastno tiskarno. To je razumljivo. O tiskarni je lažje govoriti, ker to ni je že dobrih deset let vsem rešetu, dočim je potrebovanje manj občutna pojava. Manjka raznih podatkov, ki bi jih bilo treba skrbeti, da bi tiskarna v dobrih, izkušenih rokah. Zanesimo se tudi na gl. odbor, da izdela dober načrt. Bratje, katerim je bila poverjena tozadevna naloga, se gotovo potrudi, da in izdelajo na temelju informacij, ki jih dobe od strokovnjakov, najboljše načrt, ki je mogoče, za enotno tiskarno. Brez vseh skrbi torej glasujemo za tiskarno, ki pride na članško glasovanje. — Ivan Molek.

Chicago, Ill. — Razun vprašanja lastnega zavetišča in sirijskega ima članstvo S. N. P. J. sedaj na razpravi tudi vprašanje lastne tiskarne. Kakor zavetišče, tako se tudi vprašanje tiskarne ni pojavilo šele sedaj v krogih naše enote. Na konvencijah so bili v tem oziru narejeni zaključki, naj se stvar preiskuje, študira, izdela načrte in potem, ako mogoče, se izvede. Enake sklepe so delali se gl. odbora. Morda je boljše, da se stvar "vleče tako počasi", ker se na ta način ne moremo "premagati". Če bi kupili tiskarno kmalo potem ko je prišla izhajati Prosveta, bi bili danes skoraj gotovo na dobrih. S popolno gotovostjo pa se tudi to ne more uiti. Pred leti so bili tiskarji stroji kakor vsaka druga reč, ki jih cenijo kot se danes. Tudi če bi imeli svojo tiskarno že pred leti, bi mogoče tisto, kar bi v cenah profitirali, izgubili med vojno. To so le ugibanja, ker ne moremo točno reči: tako in tako je bilo. Ker nimamo tiskarne, tudi nimamo svojih izkušenj.

Ali potrebujemo lastno tiskarno? Kolikor je meni znano, je "Prosveta" edini dnevnik v Zed. državi, ki se ne tiska v lastni tiskarni. Najbrž jih je več, toda meni niso znani.

V preteklem letu smo plačali za tiskovine in tisk drugim tiskarnam okroglo vsoto \$61.900,00; od te odpade nad \$50.000 za tisk dnevnika in tednika (biblioteka izdaja Prosveto), ostalo je izplačano iz upravnega sklada za jednotne tiskovine, stenski koledar in Mladinski list.

Mali dnevniki, ki imajo svoje tiskarne (ali pa če se tiskajo v drugih), imajo težak boj za obstanek. Češki dnevnik "Spravedlnost" n. pr. ima svojo tiskarno, dela vsako leto veliko izgubo. Izhaja vsaki dan na osmih in tudi več straneh in ima eno kolono več kakor Prosveta. Tudi nekateri nemški dnevniki so v zagnatosti, nekaj pa jih je propadlo. Tiskarna "Spravedlnosti" je unižena, tiskarne ostalih treh čeških dnevnikov v Chicagu so neunižene. Tiskarna "Spravedlnosti" je združeno podjetje, ki so ga ustanovili pred leti češki socialisti, leta 1920 pa je list prišel v roke komunistov in napokomunistov, karkoli to se pomeni. Ker je tiskarna Spravedlnosti unižena, tiskarne drugih čeških dnevnikov v Chicagu pa neunižene, jim ne more konkurirati. Da pokriva izgubo z dnevnikom, prireja upravni odbor Spravedlnosti bazarje in razne kolekte v podporo listu. Brez te podpore bi šel dnevnik s tiskarno vred že davno v bankrot.

"Prosveta" kot dnevnik, odvisen samo od naročnine in oglav, bi se ne mogel vzdržati, kot se ne more, razun par redkih izjem, noben delavski dnevnik. Zaslomba ima v tem, da je glasilo za naše razmere velike podpore enote, kateri služi kot dobro oglaševalno sredstvo in je kot tako za organizirajo dobra investicija. Koliko let ga bomo še potrebovali, je težko prerokovati. Razmera v naši javnosti se zadnja leta hitro menjajo in kar je za nas in naše institucije najvažnejše — dotok novih naselencev je skoro ustavljen. Računati moramo torej le z rojstki, ki so že tukaj. Ampak o tem se ne bom spuščal v razpravo.

Kakor z zavetiščem, nastane tudi tukaj vprašanje, kako bomo začeli, za slučaj, da se odločimo ustanoviti tiskarno. Na združiteljski konvenciji smo sprejeli predlog, naj se izdela načrt glede tiskarne in se ga članstvu v raz-

pravo in potem na splošno glasovanje. Kako si jaz zamišljam ta načrt?

Računajmo, da imamo dnevnik, Mladinski list, da bomo izdali semptam kako knjigo, da rabimo precej tiskovin in da izdamo za vse to okoli \$65.000 na leto. Za toliko bi imela naša tiskarna sigurnega dela.

Ker nisem tiskar in še manj veščak v tiskarski stroki, mi je nemogoče podati kak osnutek načrta. Za tako delo je treba veščaka, ki ga ta stroka zahteva. Toda toliko vendar vemo, da bomo morali izdati precej tisočakov za stroje in če hočemo tiskarno, ki bo odgovarjala potrebam naše enote, smo lahko gotovi, da nas bo stala s stavbo vred 60 do \$80.000. Lahko po vzamemo tudi kaj cenejšega, kar pa bo treba leto za leto "fiksirati". Potrebujemo bi dva stavca na stroji, dva na roke, razpoložljive, operatorje strojev, vsega skupaj kakih sedem do deset oseb in ravnatelja. Morda bi se izhajalo s manj možmi, morda bi jih bilo ne bilo niti dovolj. Delo v uniških tiskarnah je razdeljeno po strokah; tudi ako tiskar ene gotove stroke nima dovolj dela za ves dan, mi ga bomo morali plačati.

Ali, kar ne vemo mi, bi nam lahko povedali veščaki, če jih najdemo. Dobimo enega ali dva, pa jim pojasnimo: Dnevnik imamo, mesečnik, toliko in toliko tiskovin rabimo vsako leto, toliko plačujemo tiskarni za vse skupaj sedaj. Sedaj pa nam vi izračunajte, kolikšno tiskarno potrebujemo za izvajanje tega dela, koliko bo treba v nji delavcev in koliko nas bo stala zgraditev in oprema tiskarne in koliko obrat, računano po sedanjih cenah tiskarskih potrebščin in plač tiskarjev.

Do centa natančno nam ne bi nihče mogel napraviti proračuna. Toda dobili bi na ta način lahko toliko natančno sliko, da bi videli, če se nam bi tiskarna za naše lastne potrebe izplačala ali ne.

Ako bi rekli veščaki, da nas bo stal tisk še več kakor sedaj, recimo nekaj malega več, tedaj bi to razliko izpopolnili s sprejemanjem tiskarskih del od trgovin in raznih drugih trgov.

Priporočam, da se dobi vse take informacije radeje, ker je boljše, da izkoristimo izkušnje, ki jih imajo v tiskarski stroki drugi, namesto, da bi na slepo pričeli in se šele potem učili iz lastnih izkušenj popravljati napake.

Po raznih krajih je precej malih tiskaren, ki delajo večji ali manjši dobiček. Ampak razlika med njimi in našo tiskarno bi bila v tem, da so one privatna poslast, v katerih delajo lastniki in solastniki tako, kot ne bi delali, če bi bili najeti v drugih tiskarnah na dnevno ali tedensko plačo. Naša tiskarna, ako jo ustanovimo, bo unižena. To pomeni, da bomo plačevali tiskarje po uniški lestvici in da bodo delali po predpisanih unijskih. Da bomo mogli konkurirati z drugimi tiskarnami, bomo morali imeti sposobno vodstvo, kajti če se obratni sistem zamenjari v začetku, ga je v družinskih podjetjih silno težko popravljati. Pri nastavljanju ravnanja bi ne smelo odločiti noben prijateljstvo, ampak vpoštevati bi se morala samo sposobnost, katere ameriški Slovenci v splošnem nismo navajeni dovolj ceniti. V začetku bi moral biti nastavljen poleg ravnanja še "efficiency expert", ki bi pomagal urediti sistem, potem katerega bi bil v stanju vsak delavec napraviti gotovo količino dela in pa da se ne bi tratile s časom valed nepraktične razporedbe strojev in podobnih stvari v tiskarni.

Nekateri priporočajo, naj bi bila tiskarna na istem prostoru kakor zavetišče, ako se ustanovi. Vaj računamo, da bo zavetišče kje na deželi. Tiskarna, če nečemo delati nevarnih eksperimentov, mora biti v mestu, kajti dnevnika ne bomo šli izdajati kam v kako vato.

Tiskarna, ako bomo postopali po trgovskih pravilih, se nam bo s časom izplačala. Ako jo hočemo samo zato, da bomo imeli svojo tiskarno, bomo delali s njo izgubo. — Frank Zajec.

Esser, Ill. — Po dosedanjih izkušnjah in študijah glede zavetišča ter sploh nameranih ustanov, bo po mojem mnenju, slehernega člana S. N. P. J. privedlo do zaključka, da imata brata Zajec in Langerhole prav v svojem mnenju o imenovanju napravah. Koliko članov se je že prijavilo, da bi šli v zavetišče? Res imamo na vsaki strani dosti prostora in nas bo,

ako ne moremo vsem pomagati, vprašanje pa nastane, koliko teh prostora bi šlo v zavetišče. Najbrž nobeden, ker ne more pustiti svojih krvnih sorodnikov, prijateljev in znancev ter, kar je glavno, svojih navad. Brez tega bi mu bilo življenje puho in mrtvo, zato se vsakdo boji od svojega bivalešča.

Imam pa načrt, po katerem bi se nekoliko omilila beda med onemoglim članstvom, starim ali pa onim, ki se po nesreči prišli do stanja, da se morajo obratovati do članstva na pomoč. To je naš skladen izrednih podpor. Na prihodnji konvenciji ali pa še pred konvencijo naj bi s splošnim glasovanjem določili po nekaj centov na vsakega člana da bi moral prispevati v sklad za izredne podpore. Potem bi se morali pri razpolaganju s tem skladom strogo ravnati in nepristransko. Bolniški nadzorniki po okrožjih naj bi imeli nalogo preiskati, kdo je deležen izredne podpore ali ne. Tako naj bi imeli bolniški zastopniki tudi moč pooblastiti zaupnega člana, da tajno preišče stanje prosilca. Posebno bi bilo to upoštevati, ako je prosilec oddaljen od okrožnega glavnega odbornika zaradi stroškov.

Pri prošnji za izredno podporo naj bi bilo kolikor mogoče podrobno opisano o stanju prosilca. To naj bi bilo poslano na glavni urad, kateri naj bi ukrepal o podpori.

Na ta način naj bi stari in onemogli dobivali nekoliko redne podpore, drugi pa od slučaja do slučaja. Odborniki ali pooblaščenec, kateremu bi bilo dokazano, da ni poročal resnice na glavni urad s namenom, da bi kdo neupravičeno dobival podpore, bi moral biti kaznovan s globo za toliko vsoto kot je odkodoval jednoto, naj bi bil za več mesecev suspendiran ali pa oboje.

Ako smo v resnici za omiljenje bede med onimi, ki si sami ne morejo pomagati, bomo najbolje pomagali na ta način. Tudi penzijski drevbi bi bilo zadoščeno približno na ta način.

Kar se tiče lastne tiskarne, sem mnenja, da bi se gotovo izplačala pod dobrim vodstvom. To naj bi ustanovili s denarjem iz upravnega sklada S. N. P. J., ker ako bi bil primanjkljaj v tem skladu, se lahko razpiše par centov na člana na člana, kar bi se kako pogrešali. Seveda bi oboje moralo iti na splošno glasovanje ali pa čakati prihodnje konvencije, katere upam, da bo gotovo definitivno rešila omenjeni vprašanj. — Anton Jeršin.

Irwin, Pa. — Nerazumljivo mi je, zakaj se članstvo S. N. P. J. tako malo zanima za razpravo o zavetišču in lastni tiskarni, katere resolucija je bila sprejeta na združiteljski konvenciji v Clevelandu, Ohio, ter jo je sedaj glavni odbor podal članstvu v razmotrivanje in razpravo. Razpravljanje je, na kak način bi prišli do potrebne denarja za prepotrebno ustanovo, kakor je zavetišče, katerega Slovenci ravnotake potrebujemo kot ohromeli slepec pogleda. Da pa pridemo do tega, je potrebno, da prihodno bolj resno delati, ter dajati nasvete, kako zavetišče v resnici potrebujemo.

Razjasnjeno mora biti, koliko čveta je potrebno kupiti, da bo zadostovalo za vse goste v zavetišču, pa naj presegajo po številu tudi 500 gostov. Gotovo je, da bo presegalo to število, kajti vsakdo bo raje šel v zavetišče, kot pa bi bil v naporje drugim, kateri imajo vse polno predsodkov o onemoglim rojaku.

Zadnja leta, ko me je bolezen čedalje hujše napadala ter napravila kopno za teka dela nezmožnega, sem se o tem sam prepričal. Vedno torej premišlujem, zakaj so nekateri rojaki proti taki ustanovi kot je zavetišče. Namesto, da bi podpirali koristno idejo, jo enostavno odgovarjajo in jo predstavlja za neizvedljivo. Vsakokratne stroške naštevajo, ki bi jih imeli s takim podjetjem, da bo treba plačevati uslužbenec, strežnike in zdravnike pri zavetišču itd. Gotovo je, da s takim podjetjem navezani stroški, a tako je tudi gotovo, da bi se ti stroški pokrivali, deloma iz bolniške podpore, do katere bi bil gost v zavetišču upravičen, ako bi bil ozdravil. Veliko bi pa prišlo od poskočnega in odpravninskega sklada, ker potem naj bi nihče ne prejemal odškodnine za izgubo obeh udov, ne prejemal bi odškodnine in odpravnine, kakor se dogaja sedaj, marveč bi bili ti isti denarji porabljeni za nadaljno življenje prizadetega.

Dosedaj je znano, če je član izgubil obe nogi ali obe roki, je prejel odškodnino za izgubljene udove, a to je hitro porabil in potem je ostal siromak, primeran prositi miloščine pri namljenih sreih, ker njegova bolniška podpora ni dosegla njegovih stroškov. Pri onemoglim in nezmožnih bratih so namreč navezani ravnotake visoki stroški kot pri zdravih, a v dobi slučajih še višji. In to je ravno pri članih, ki imajo neozdravljivo bolezen ter se njihova bolezen izpreminja, ni trajna, a nevarna ter je valed tega dostikrat treba iti k zdravniku, da da zdravlja, katere plačajo bolecine in podaljšajo življenje.

Veliko rojakov je mnenja, da se za v zavetišče ne bo oglašalo zadostno število gostov, valed tega, ker imajo tukaj svoje in bodo raje ostali pri njih. Ne trdim tega, da nima noben član kakage svojega življenja, ki se zanj žrtvuje, kolikor je v njegovi moči in se zaveda, da je z njim v sorodstvu ter je njegova dolžnost mu pomagati v nesreči. Toda teh rojakov je malo. Več jih je, da te zavidajo in zaničujejo, kadar so ti pošla sredstva in nistisam zmogel poravnati svojih stroškov. Zato pa tudi vidimo toliko siromakov, lakajevih in zavetja pri tujih ljudeh, s katerimi niso nič v sorodstvu, a se jim pri njih vendar nudi boljše bratstvo in ljubezen kot ravnajo pri svojih. Ravno valed tega je naš gospodarski in socialni družabni red tako slab, ker ne poznamo nikakega sorodstva in usmiljenja do onemoglih.

Zato je nam Slovencem potrebno zavetišče, a da pridemo do tega, je treba poguma in pokasati je treba pravo bratstvo. Vsakdo udej se žrtvuje za to prekoristno idejo. Ne sme si nihče misliti: Jas ne bom šel v zavetišče, mi ne bo treba iti itd. Vsakdo v današnjem družabnem redu lahko kaže na beračsko pot, kot sem jaz. Kolo časa se vrti in lahko se agodi, da tisti, ki je danes proti zavetišču, pride prvi za menoj. Zato pa je treba začeti. In kako začeti? Nekateri priporočajo delnice, s čemur se pa jaz ne strinjam, pač pa bi bilo priporočljivo, da se določi naklada za eno leto in to po 50c na člana. Nabrana bi bila na ta način toliko vsota, ki bi zagurala pričetek, kajti ako eno leto bi bilo spravljenega skupaj nad \$18.000. S toliko vsoto bi lahko pričeli delati.

Maraliko si bo mislil: saj so že sedaj zadosti visoki assessmenti, tisti, ki tako menijo, naj samo pomisli, kolikokrat je vrzel tja kar celih 10 in 20 dolarjev po nepotrebnem, kar nikomur ni koristilo. Ta mali prispevek pa bo koristil vsem tistim, kateri so prišli in trkali na usmiljenja area, oz. bo v korist vsem Slovencem v Združenih državah.

S tem bomo pokazali, da smo za odpravo bede in prosjačenja. Vsakdo bo rad po ustanovitvi zavetišča gledal na ustanovo in z zadovoljstvom mislil, da je preskrbljen za dni, ko bo nezmožen za delo, da bo lahko šel domov, kajti to bo dom onemoglih slovenskih delavcev, ki so si ga sami zgradili. Zato klidem vsem sobratom S. N. P. J., da se oglašate za zavetišče. Priporočajte zemljo, kjer je sveži zrak in so tla rodovitna. Pustimo strah o stroških, saj da brez stroškov. Zavetišče nam je nujno potrebno, tako vsem onemoglim članom S. N. P. J.

Kadar bodo napočili dnevi, da se bo dalo živeti in napraviti kako koristno podjetje brez stroškov, potem bodo šele napočili zlati časi. Zavetišče bo dosti za vse onemogle. To bo tedaj, ko bo vse socializirano. Slovenci imamo ravno tu priložnost pokazati, da smo val za zavetišče vsem onemoglim članom S. N. P. J.

Pozdrav! — Jernej Kokelj.

West Frankfort, Ill. — Ker so je v zadnjem času razvila precej živahna razprava glede zavetišča in lastne tiskarne, hočem tudi jaz povedati svoje mnenje.

Ko hitaš nasvete posameznih rojakov, prideš kmalu do zaključka, kje se je treba ustaviti in vso stvar dobro premisliti. Nekaj jih je namreč, za to stvar, drugi pa niso. Glede zavetišča naj bi se nekoliko počakali.

Strinjam se s br. Frankom Zajcem iz Chicaga in bratom Langerholem v št. 179 "Prosvete". Z nasveti naj bi se bolj brigali za socialno zavarovanje. Če bi imeli delavci vladno v svojih rokah, bi imeli tudi svoja zavetišča in druga taka pribežališča za onemogle in izčrpane industrijske delavce. S tem, da posamezne or-

ganizacije na lastne stroške vzdržujejo svoje onemogle člane, dajejo potuho kapitalu in vladni, ki se v tem oziru prav nič ne briga za onemogle sirote. Zakaj? Zato, ker imamo take moče v poslaniških zbornicah ter na drugih odgovornih mestih, ki dosedaj niso ničesar storili za take ubošce. Ljudstvo jih je izvolilo brez programa za socialno zavarovanje, ker je politično brez malega popolnoma nezrelo in v vseh ozirih popolnoma pod kontrolo kapitalističnih strank.

Torej vzemimo v pravi smislu razpravo glede zavetišča med članstvom S. N. P. J. Kupljene bi morale biti najmanj 160 akrov zemlje, ki bi morala biti dobra, da bi teh 160 akrov plačali po 50 akter, kar nikakor ni pretirna vsota, torej bi dali za zemljo \$9.000. Za zgraditev poslopja za približno 300 onemoglih članov s vso opremo, to je stavbo, blazinim orodjem, kopališčem in drugim, ne bo dovolj \$200.000. To je, kolikor bi po mojem mnenju stalo tako poslopje. Koliko pa bi bilo dnevnih stroškov? Recimo, da je 300 onemoglih članov in vsak potrebuje v zmrznosti 75c na dan. Tako bi prišlo od 300 članov na dan 225 ali na leto \$131.175. Potem je treba obutve, recimo en par na člana, po štiri dolarje par, kar znaša \$1200, treba je obleke, po skromnem računanju za \$20 na leto za člana, kar znaša \$6000. Skupaj bi znašali stroški po nepretrgani ceni \$133.975. Treba je tudi zdravih rok, najhbo možkih ali ženskih, ki bodo točno in disciplinirano vodile zavetišče. Najmanj deset oseb bi moralo biti zaposlenih v takem zavodu. Vsaki osebi je treba plačati osem do deset dolarjev na teden, kar bi znašalo skupaj na leto za slušalnico \$4.160 do \$5.200. Treba je zdravniška, ki ga pa se malo plača v današnjih razmerah težko dobiti, in tudi so zopet stroški.

Bratje in sestre, pred nami je velika in teška naloga, katero je treba dobro preudariti in premisliti, predno se odločite za tako ogromno delo. Predno se odločite za to stvar, morate premisliti, kje se bodo dobivale finance za tako ogromno vsoto. Po mojem mnenju naj bi se ta stvar odločila vsaj za nekaj let, kajti večina naših članov so industrijski delavci in finančno popolnoma izčrpani, ki komaj izhajajo s sedanjim socializmom. Če se pa podjetje v resnici izpelje in ustanovi, kot je sedaj na razpravi, je treba, da vsak korak dobro premislimo in preudarimo načrt, predno prihodno s delom, da ne bomo zopet v bližnji bodočnosti doživeli razočaranja, kakoršnih so Slovenci doživeli že mnogo v preteklosti. Nadejam se, da ne doživimo ubošnega več. Skušnje imamo za sabo in skušnje so nam najboljše učitelj za prihodnost.

Se nekaj bi dodal k temu. Kdor pazno zasleduje današnje svetovne razmere, vidi v bližnji bodočnosti prevrat v tej ali oni državi, da delavci pridobijo vladno v svoje roke. Kakorhitro se to zgodi, bo delavska vlada skrbela za svoje onemogle člane tako kot mali skrbi za svoje otročice.

Za ustanovitve tiskarne se pa popolnoma strinjam. Organizacija kot je S. N. P. J. bi morala že davno imeti lastno tiskarno. Tisti, ki imajo to stvar v rokah, naj predlože načrt in vsoto, koliko bi stalo tako poslopje s vso opremo skupaj. S predloženim načrtom in vsoto naj bi prišli pred članstvo in uverjen sem, da bo članstvo odobrilo akcijo. Naše članstvo šteje okoli \$30.000, pa če ni nikjer drugega denarja, ki bi ga porabili za to stvar, je pa članstvo. Razpisan naj bi bil izredni assessment en dolar na člana ali 25c na mesec in v štirih mesecih imamo vsoto \$30.000 in tiskarna je tu. Imamo tudi izdružiteljski odbor, katerega naloga je, propagirati med ostalimi slovenskimi jednotami in zvezami za združitve vseh v eno organizacijo. Toda od zadnje konvencije ni ne sluha ne duha o tem odboru. Dobro bi bilo, da bi podvzeli večjo akcijo v ta namen ter delovali s združitve vseh jednot in zvez s S. N. P. J.

Z bratskim pozdravom! Frank Kalan.

POZOR ROJAKI

V Roslynu in Cle Elumu, Washington državi, tam imam na prodaj stavbišče (lots) 50 čevljev široko in 100 čevljev dolgo. Št. lots 4 in blok 19 v South Cle Elumu, Wash. Kdor želi kupiti, dobi lahko za nizko ceno. Za pojasnila pišite na naslov: Lovrene Kreps, 316 W. Birch Street, Chisholm, Minn. (Adv.)

SEJE IN SHODI.

Detroit, Mich. — Članom društva D. S. S. št. 121 SNPJ, naznanjam, da sem se preselil in naj se v vseh slučajih obračunaj na spodnji naslov. — Isto povijam vse, da se v polnem številu udeležite seje dne 19. avgusta dopoldne. Na dnevnem redu so važne stvari, posebno glasovanje št. 1. — *Andrew Semor, tajnik, 138 Beresford Ave., H. P. Detroit, Mich.*

Barberton, Ohio. — Naznanjam članom tukajšnjega socialističnega kluba in soseski, da se prihodnje socialističnega kluba št. 232 vrši dne 12. avgusta ob desetih dopoldne in sicer v mali dvorani tukajšnjega samostojnega društva "Domovina" na Mulberry Str. Soderugi, udeležite se seje polnoštevilno; na dnevnem redu je več pomembnih točk za rešiti. Na tej seji bo ustanovljen pevski odsek tukajšnjega kluba, za kar bo navzoč pevovodja, rojak Ivan Bolka iz bližnje naselbine Akrona.

Torej vsi Slovenci iz Barbertona in bližnje okolice, kateri imate veselje in zmoglosti za petje, se vabijo na klubovo sejo dne 12. avgusta, da sklenemo vse potrebno. Ako se bo na tej seji prijavilo zadostno število članov za pevski odsek, bomo pričeli z vajami takoj. Da torej ne bo nikakih praznih izgovorov, vsi na sejo dne 12. avgusta. Naprej, soderugi, za kulturne in izobraževalne ustanove v Barbertonu. — *Anton Pečnik, tajnik, klub št. 232.*

Blaine, Ohio. — Povijam članom društva "Zdravje", št. 333 S. N. P. J., da se prihodnje seje, ki se bo vršila dne 12. avgusta, udeležite brez izjeme vsi. Ta seja bo važna, ker imamo splošno glasovanje o iniciativnih predlogih. Člane povijam, da se malo bolj zanimajo za društvene seje kot se sedaj, kajti zmerom pride kaj važnega za rešiti na društvenih sejah.

Na zadnji društveni seji dne osmega julija je bilo sklenjeno, da vsak bolniški obiskovalec mora priti sam na sejo, kjer naj poroča o stanju bolnika. Oprošča se, če je bolan, da ne more priti. Bolniški obiskovalec, ki ne bo prišel sporočiti o stanju bolnika, bo suspendiran za trideset dni. Torej upoštevajte, da se potem ne bo kdo izgovarjal, da ni vedel, če ga bo doletela kazen.

Prosim, da pridete v polnem številu na sejo dne 12. avgusta. Z bratškim pozdravom! — *Paul Hovar, tajnik.*

New Castle, Pa. — Naznanjam članom društva št. 446 v New Castle, Pa., da se bodo vršile redne mesečne seje še nadalje, dokler društvo ne spremeni ali obrne drugace, vsako drugo nedeljo v mesecu in pričenjajo točno ob desetih dopoldne. Seje se vršijo na domu brata T. Skufca, No. 2141 Penna Ave., New Castle, Pa.

Opozarjam člane našega društva, da se redne seje udeležijo mesečno seji, kajti društvo je na zadnji seji sklenilo, da kdor izmed članov se ne bo udeležil seje, ne da bi imel kak vozo, bo kaznovan za 25c, katere bo moral prispevati društveni blagajni. Prosim člane, da to upoštevajo. Toliko na znanje. Bratški pozdravi! — *Tony Skufca, tajnik.*

East Peoria, Ill. — Povijam članom društva "Iskro jarnja", št. 484 v East Peoria, Ill., da se vsak udeleži prihodnje seje, ki se vrši dne 18. avgusta. Pričetek je točno ob dveh dopoldne. Seje se vrši v našem rednem prostoru. Na dnevnem redu je splošno glasovanje o iniciativnih predlogih društva št. 59 in 333. Vsakega člana in članice je dolžnost, da se udeleži seje in glasuje o predlogih na svojem pripravljanju. Na tej seji bomo razpravljali o važnih stvareh in odločili se bomo tudi, ali bomo imeli Slovenski dom ali ne. Prosim upoštevajte to naznanilo.

S pozdravom! — *Frank Virant, tajnik.*

Letonia Township, Minn. — Povijam brate društva "Kremlin", št. 123 v Letonia Township, da brez izjeme prisostvujejo prihodnji seji, ki bo obravnavana dne 19. avgusta. Za rešiti imamo dosti stvari. Povijam brata J. Klobučarja in S. Canka, da privredita s seboj svedoke. Ogravnice ni, kakor bolezen.

Dalje naznanjam bratom, ki so od in odstoli, a so člani našega društva, da sem bil pretekli mesec izbran za tajnika. Obrnejo naj se name v zadevah, ki se tičejo tajništva. Dosti jih je, ki so oddaljeni, na si ne vamejo prestopnih listov k drugim, bližnjim društvom. — *Steve Matilevich, tajnik, Carson Lake, Minn., P. O. Box 358.*

Massmore, Pa. — Opazujem članom društva "Kamarek", št. 146, da se udeležijo redne mesečne seje dne 19. avgusta. Na tej seji bomo

imeli dosti važnih točk za rešiti. Imeli bomo plačevali naklade, da se poravnajo dolgi, ki je zastojal od lanskega leta. Dobro vam je znano, da smo imeli pogreb članice Marije Stierle, ki se je za večno poslovala od nas dne 30. julija. Imamo le druge zadeve, ki jih je treba rešiti. Torej vsi na sejo. Kdor se te seje ne bo udeležil, bo moral prispevati 50c v društveno blagajno brez izgovora, razun ako je bolan.

Toliko na znanje vsim članom. Torej na sejo dne 19. avgusta. — *Marlin Zaksek, tajnik.*

Johnstown, Pa. — Povijam članom društva "Triplav", št. 32 S. N. P. J., da se udeležijo prihodnje seje, katere se vrši dne 12. avgusta. L. L. Na dnevnem redu bo poleg drugega tudi splošno glasovanje za iniciativne predloge. Na zadnji seji smo odločili iz razloga, kar je bila premajhna udeležba na seji. Obenem povijam članom tega društva, da se bolj redno udeležujejo društvenih sej, kajti tako je žalostno. Društvo šteje 170 članov, pa se jih udeleži komaj 20 do 30 članov. To je brezbriznost članstva, katere ne bi smelo biti. Torej na evidenca na prihodnji seji. — *Tajnik.*

Anaconda, Mont. — Pozor, člani društva "Postojna", št. 306 v Anaconda, Mont. Pozorite se s plačevanjem assessmeta do 25. v mesecu in udeležite se seje v večjem številu kot zadnjič. — *Joseph Kerst, tajnik in blagajnik.*

Ambridge, Pa. — Naznanjam članom društva "Naš dom", št. 33, da se bo prihodnja seja vršila v soboto dne 25. avgusta. Člane društva opozarjam, da se udeležijo seje. Rešiti imamo več važnih točk, ki bodo na dnevnem redu. — *Jos. Tekstar, tajnik.*

IGRE, KONCERTI IN PLESNE ZABAVE.

Springfield, Ill. — Naznanjam Jugoslovanom v Springfieldu in v bližnjih naselbinah, da priredi društvo "Illinois", št. 47 S.N.P.J., piknik v nedeljo dne 12. avgusta pri "Fair Grounds" na Osmi cesti. Rojakom, ki jim prostor ni znan, priporočam, da vzamejo North deveto karo ter zastopijo pri vratih "Fair Grounds", potem naj hodijo tri bloke proti zapadu in en blok severno.

Ker bo prirejen piknik v prid društvene blagajne, je dolžnost vseh članov, da se piknika udeležijo. Obenem vabimo vse Jugoslovane iz Springfielda, kot tudi iz bližnjih naselbin. Za obilo zabave kot tudi za dobro postrežbo bo skrbel odbor. — *Louie Pekol.*

Slickville, Pa. — Društvo "Svoboda", št. 376 SNPJ, bo priredilo piknik dne 18. avgusta t. l. v hili brata Franka Repovca. Eliko pri Slickvillu. Pričetek je ob štiri dopoldne. Ujuzdno vabimo vse članstvo bližnjih društev, da bi se udeležili v polnem številu. Na isti način bomo tudi mi vrčali. Igrale bo izvrstna godba Biga Co. ter je par drugih instrumentov. Za priprizek se bomo tudi preskrbeli. Vstopnina bo za moške 75c, za ženske 50c. Član, ki se ne udeleži piknika našega društva št. 376, plačuje po en dolar v društveno blagajno. Torej na svidenje dne 18. avgusta. Vas vabi — *odbor.*

Smithfield, Pa. — Društvo "Triplav", št. 291 priredi veselico dne 11. avgusta na farmi sobrata Johna Kwerka in ne Knesha, kakor je bilo poročeno zadnjič. — *Pozdravi.*

New Duluth, Minn. — Naznanilo članom društva "Leo Tolstoj", št. 265 S. N. P. J. v New Duluthu. — Na zadnji redni seji našega društva je bilo sklenjeno, da priredimo piknik v korist društvenih dvoran ob 9:30 dopoldne, na kar skupno odkorakamo ob desetih z zastavo na določeni prostor, ki je na 109 Ave. W. Grant Ave. in Hurl St. ali na Stove School. Po veseljem odboru imenovani prostor je Grant Ave. Park. Dolžnost vsakega člana je, da se gotovo udeleži tega piknika na prostem. Za gorak priprizek in željo na grla bo se preskrbeli veselilni odbor. Torej na noge člani kakor tudi nečlani dne 12. avgusta, ne da bi bili navzoči samo ti, ki moramo delati.

Vabi — *veselilni odbor.*

RAZNA NAZNANILA.

Triadelphia, W. Va. — Kakor je znano so samci tukajšnje naselbine kupili venec pokojnemu bratu Marku Chesniku. Prispevali so po 52c: Tauchar in Celigoi; po 51c: Wolkas, Valter, Robnas, Grmek, Frtnas, Dolenc, Mastinak, Arčič, Jane, Istrie,

Mist, Smrekar, Petrusel, Paulin, Sterk, Zlof, Uriak, Debeve, Fladgar, Subar, Petrusel drugi, Mlakar in Novak; Lokanc, 50c in Jelačić 25c. Skupaj \$27.75. Venec je stal \$30. Torej ostane še \$2.25. Prosim vse one, kateri so kaj prispevali, da se udeležijo društvene seje, katere se bo vršila dne 12. avgusta. Po seji bomo razpravljali, kam naj oni denar obrnemo.

Bratški pozdravi! — *Mihail Celigoi.*

Franklin, Kans. — Za našega ne- srečnega bivšega člana Johna Zagaria so darovali društva sledeče vsote:

Društvo št. 482 — \$5, št. 52 — \$15.30, št. 114 — \$2.50, št. 395 — \$2.50, št. 165 — \$5, št. 381 — \$6.25, št. 188 — \$4.75, št. 414 — \$8.75, št. 252 — \$1, št. 84 — \$5, št. 491 — \$2.35, št. 123 — \$5, št. 431 — \$5, št. 199 — \$1, št. 48 — \$2, št. 5 — \$10, št. 81 — \$5, št. 91 — \$2.50, št. 317 — \$10, št. 54 — \$2, št. 285 — \$1, št. 475 — \$7.25, št. 146 — \$4.30, št. 16 — \$3, št. 356 — \$3, št. 25 — \$4.46, št. 147 — \$2, št. 240 — \$4.30, št. 232 — \$4, št. 218 — \$3, št. 320 — \$3, št. 190 — \$5, št. 388 — \$3, št. 454 — \$3, št. 463 — \$4.50, št. 444 — \$5, št. 132 — \$4.45, št. 235 — \$5, št. 377 — \$5, št. 265 — \$3.50, št. 7 — \$2, št. 149 — \$1, št. 143 — \$2.40, št. 174 — \$12.35, št. 177 — \$2.50, št. 131 — \$2.02, št. 9 — \$2.50, št. 65 — \$2, št. 88 — \$3, št. 382 — \$1, št. 206 — \$2.50, št. 321 — \$1, št. 408 — \$2, št. 286 — \$3, št. 264 — \$2, št. 124 — \$2, št. 400 — \$5, št. 465 — \$2, št. 404 — \$1, št. 180 — \$2.25, št. 223 — \$5.70, št. 411 — \$2.50, št. 491 — \$5, št. 262 — \$4.50, št. 453 — \$2, št. 434 — \$2, št. 474 — \$2, št. 46 — \$3.25, št. 397 — \$10, št. 397 — \$5.50, št. 544 — \$6.21, št. 364 — \$23, št. 290 — \$5, št. 323 — \$5, št. 17 — \$15.05, št. 322 — \$1, št. 87 — \$5, št. 362 — \$9.55, št. 76 — \$2, št. 1 — \$1, št. 288 — \$5.30, št. 281 — \$2.50, št. 117 — \$5, št. 117 — \$5, št. 145 — \$5, št. 477 — \$2.75, Parkhill, Pa. \$5.

Vseh društvom in članom, ki so darovali agoraj omenjenemu roljaku v ohranjeni sklad, se naša društvo št. 92 iskreno zahvaljuje za poslano darove. Za društvo "Rožna dolina", št. 92. — *Casper Leskovic, blagajnik.*

BOLEJO SE ZANESLJIVI ZASTOPNIKI za vsaki okraj lokalni ali potovalni. Delo je stalno, zaslužek za lahko \$50.00 in več na teden. Mi preskrbimo vse potrebne stvari. Iskustvo in posebna učnost ni potrebna. Zastopnik mora imeti potovništvo za ne manj od \$50.00. Vse osebe, ki se resno zanimajo in jih veseli tako delo, naj pridejo osebno ali naj pišejo na:

INTERNATIONAL SALES CO.,
1407 Market St., Room 515
WHEELING, W. VA.

NAZNANJE ROJAKOM.

V Združenih državah, da se parijo pred nekim Gust W. Grbovčičem, kateri tu pa tam ustanovi Tamburaški klub, poučuje par tasecev, potem se pa kar nasenkrat zgubi iz naselbine. Pri nas je tak klub ustanovil, napravil precej stroškov, potem pa odšel. Posedno Mr. Uekmonič, bi lahko povedal kako se je poslovil brez, da bi poravnal za hrano in stanovanje. Tako je naredil v Wypmingu in sedaj se sliči, da ustanovlja zopet tamburaški klub v Rens, Utah. Torej boljše je, da so bratje Slovenci previdni in se varujejo, ker se jim zna dogoditi to kar smo doživeli tu v Sunnyvale, Utah. — *Nick Rundich, Box 77, Sunnyvale, Utah. (Adv.)*

JABOLKA, JABOLKA!

Trgovci, kupite jabolka naravnost od nas sadjerejcev. Tu smo trije Slovenci, ki bomo pridelali za osem železniških voz (vagonov) najboljših vrst jabolk in sicer "Jonathan, Rome, Beauty, Wine-sap in Delicious". Lepa prilika, da se ognete oderuškati cen in si naročite od nas. Za nadaljša pojasnila obrnite se na naslov: — *Anton Sustarski, R. 1, Prosser, Wash. (Adv.)*

ROLE ZA PIANO SLOV. IN HRVATSKE

dobite edino pri: **Navinehek-Potokar**
331 Grove St., Cosmopolis, Pa.
Pitite po cenah.

NAZNANILLO IN ZAHVALA.

Žalostnega srca naznanjamo, da je nemila smrt ugrabila našega ljubega sina

MARKO TEKAVCA,

dne 23. julija 1923. v starosti 16 let. Bolehal je za boleznijo v o-blistih, za katero je tudi postal žrtev po večtedenski mučni bolezn.

Bil je prijazen mladenič in za- vednega mlajšega, dasi mlad, pa že boritelj delavskega razreda. Bil je dolgoletni član mladinskega oddelka SNPJ, društva "Po- stojska jama", katere ga je spremlilo s razvito zastavo k zadnjemu počitku.

Pogreb se je vršil civilno dne 25. julija na Narodnem Pokopališču Oaks Spring, Canonsburg, Pa.

Iskreno se zahvalim vsem prijateljem in družinam iz Aleksand- rje, East Canonsburga in vsem, ki ste izkazali sočutje ob uri žalosti. Lepa hvala vsem za darova- ne venec, položene okoli krste, s katerimi ste okinčali mrtvaški o- der pokojnika in ste ga obiskali, ter se udeležili zadnje poti k po- slednjemu počitku.

Zaljubljeni ostali Marko in Fran- cis Tekavc, starša, Mary, Ema in Elizabeth, sestri, Edward Tekavc, brat; vsi v East Canons- burgu, Pa.

IZVEDETI SELIM.

kje se nahaja moja hči Mary Su- hadolnik (omočena Zaje). Dne 30. junija t. l. je bila od svojega moža iz Epton-Snowden, Pa., v bližino naselbine Finleyville, po opravih, a se do danes še ni vrnila. Za njen nagovor želji izvesti njeno mati, ter jo ob enim prsi, da naj se nemu- doma vrne domov. Ako služajno nimam denarnih sredstev, naj mi piše, da ji takoj pošljem za poto- vanje. Mary Suhadolnik, P. O. Box 154, Bructon, Pa. (Adv.)

POZOR ROJAKI — FARMJE NA PRODAJ.

Prodajo se dve farmi, ena meri 80 akrov in druga 160 akrov. Na 80 akrov farmi je 40 akrov ora- nega in 40 akrov je hosta in paš- nik, poleg je vseh potrebno polje- delsko orodje stroji za kosa travo in žeti plečice, plugi, brane, sploh vse kar se na farmi potre- buje. Štiri sobna hiša in podstreš- je, klet, cemetirar vodnjak pred hišo 99 čevljev globok z sesalnimi strojem. Dva konja, 3 krave, 3 teleta, 9 svinj, 7 koz in sam ne vem koliko kokoši, raznovrstno orodje, pohištva in jedilne oprave imam dovolj za tri družine. Na drugi 160 akrov farmi je 30 akrov oranega, drugo je hosta po- raščena z velikim debelim hrastovi drevjem. Obe farmi sta skupaj in sedaj bodo delali državno ceno ravno med in poleg, mojih farm. Prodajam vse skupaj, zato ker sem zelo star in sam, ter ne morem več obdelovati. Rojaki, katerega veselji kupiti to kmetijo, naj piše ali pa naj pride sam osebno, da se pre- priča. Moj naslov je: John Roz- man, P. O. Doniphan, Mo. (Adv.)

ROLE ZA PIANO SLOV. IN HRVATSKE

dobite edino pri: **Navinehek-Potokar**
331 Grove St., Cosmopolis, Pa.
Pitite po cenah.

KOPALNA JE BILA NEKOČ "NIČMURNOST"

Kopalna v hči ni stara ustano- va. Prva kopalna v Združenih državah je bila postavljena v Cin- cinnatiji leta 1842. Njeno odkrit- je se je izvršilo s svečanostmi na bošični dan. Takoj drugi dan so isto napadli časopisi kot ničmurnost, nekaj nedemokratičnega in neameričkega, kakor se je nakoč smatralo plin, električno razsvet- ljavo in telefon za "luksum". Vir- ginia je kasneje akurkala omejiti rabo kopalne s tem, da je obdavi- la vsakega lastnika letno a \$30.00. Danes morajo imeti kopalne tudi najcenejša stanovanja, ker smo se naučili koliko je vredna dnevna kopel za naše zdravje. Ampak na- še telo se mora oprati tudi od zno- traj, in Trinerjevo zdravilno gren- ko vino je za to najboljšje. Isto či- stišti čelodec in čreva, jih drži či- ste, pomaga prebavi, dela dober tek in v vročih poletnih dneh znat- no poveča udobnost. Mr. George Kossa, Virginia, Minn., se je krat- ko in jedrasto izrazil, 6. julija: "Trinerjevo zdravilno grenko vi- no je gotovo vredno denarja, ker je dobro za zdravje." Vsi lekar- narji ali trgovci z zdravili ga ima za vas v zalogi. Poskusite tudi Tri- nerjev Dental Cream, Trinerjeve Headache Powders in Trinerjevo Corn Remedy, prepričali se boste, a so jako uspešne! (Adv.)

IMAM NA ZALOGI PRAVE

LUBASOVE HARMONIKE

tri in štiri-vrstne, dvakrat, tri- krat in štirikrat uglašene, nem- ške ali kranjske in po tudi čer- matične s 12 bas ter kovčke za harmonike.

ALOIS SKULJ,

323 Epillon Pl., Brooklyn, N. Y.

IMAM NA ZALOGI PRAVE

LUBASOVE HARMONIKE

tri in štiri-vrstne, dvakrat, tri- krat in štirikrat uglašene, nem- ške ali kranjske in po tudi čer- matične s 12 bas ter kovčke za harmonike.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjajo z nje- mi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse blago za vsakdanje po- trebine po zmerni ceni.

ANTON ZERNIK,

Hermine, Pa.

PIVO — PIVO

Zakaj plačevati visoko ceno za slabo pivo, ko pri meni lahko dobi- te najboljšje vrste SLAD in HMELJ vedno sveži, iz katerega si sami doma napravite dobro pla- čo. Jaz vam pošljem za \$7.00 12 škatelj slada in 12 navojev hme- lja. Z naročilom je poslati \$2.00, ostalo sveto plačate ko prejmete blago.

ANTON SAMSA,

1001 Blazell Street, Chicago, Ill.

Anton Zbašnik,

JAVNI NOTAR,

Room 206 Bakewell Bldg.,

PITTSBURGH, PA.

(Nasproti sodnije)

Se priporoča rojakom v vseh notarskih poslih. Pišite ali pri- dite osebno. Cene nizke, delo točno in pravilno.

UPRAVNIŠTVO

opozarja vse naročnike in čitatelje, naj nikar ne kupi nobenih posredstev iz posred- stev, ki se nahajajo v listih, kateri so direktno zap- vsak naj bo zelo previden, vsak, če je mogoče, pred- kupi iz glasov, prepriča, z oglaševanjem odgovornosti na- vsem upravniki in ne le lista. Oglaševanje zato, da pomagajo plačati list, kat- vsek dan držaji v tiskarni in povred. Torej bodite previdni, se pa nabirajte, tedaj vse to pišite sami sebi in na nam.

Upravitelj

PROLETAREC

je slovensko glasilo socialis- me stranke v Ameriki. Vse delavce in rojak, ki se zane- jo za socializem, bi ga moral re- no čitati, ker vam kaže

pravo silko socializma

Narodnina znaša \$3.00

leto, \$1.75 na pol leta.

Naslov: PROLETAREC

2636 W. 26th St.,

CHICAGO, ILLINOIS.

Pišite po našim cenik najlj.

PAROBRODNE LISTE

(ali harte)

za najhitrejšo, najvarnejšo in

večje parnike vseh preka-

morskih drub.

Donar pošljite v stari kraj

po najhitrejših dnevnik kurnih

nah s posredovanjem najvarnej-

denarnih savodov.

Zavarjem, proti ognju in drug

neopdan.

Indeksom pooblaštila in raz-

druga materiala in odvetstva de-

Pojanila in navesti bresplati

Naslov:

WILLIAM B. LAURICH,

1900 W. 22nd Place, Chicago,

Tel. Canal 5777.

NOVI NASLOV

Uradno ure vsi dnevi od 11-

ura pop. vstavi nasledje.

Pond., sredo in soboto sveto

v do 12h.

DR. JOS. V. GRAHEK

Physician and Surgeon

303 American State Bank Bldg.

500 Grant St. at Sixth Ave.

PITTSBURGH, PA.

Dr. Koler

638 Penn Ave.,

Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je za

starejši slovenski

zdravnik specializirani

v Pittsburghu, im

ima 32 letno prak-

so v zdravljaju

vseh možkih bo-

lezni.

Zastupljenje kraj zdravim a Haeit

606, ki ga je izumel dr. prof. Erich G

imate monozije ali mehurika po tme

v grlu, izpadanje las, boleline v kosteh

pridele in izločeni vam bom kri. Ne

kaže, kar ta bolezen nalaga.

Vse moške bolezn zdravim po dnu

tem metodi. Kakor hitro opazite da
